

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія» Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Вербалізація стратегій політкоректності у англійському медійному тексті (перекладацький аспект)

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова
І. К.

Виконав:
студент групи ПРМ-92
Пилипенко Роман Петрович

Науковий керівник:
к. філол. наук, доц.
Мовчан Діана Василівна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	6
1.1 Поняття політичної коректності в сучасному політичному дискурсі... 6	
1.2 Стратегії та види політичної коректності.....	18
1.3 Лексичні засоби репрезентації політичної корекції	22
РОЗДІЛ 2. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЙ ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ У АНГЛІЙСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ТЕКСТІ.....	31
2.1 Репрезентація політичної коректності засобами стратегії уникнення політичних конфліктів	31
2.2 Стратегія уникнення дискримінації як засіб репрезентації політичної коректності	355
2.2.1 Уникнення дискримінації за гендером	355
2.2.2 Уникнення дискримінації за національністю	388
2.2.3 Уникнення дискримінації за соціальним статусом та станом здоров'я	39
2.3 Стратегії маскуванню конфліктних ситуацій засобами евфемізмів	400
РОЗДІЛ ІІІ. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАСОБІВ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ.....	477
3.1 Приклади використання еквівалентного перекладу	47
3.2 Дослідження використання лексичних трансформацій	522
3.3 Використання граматичних трансформацій	555
ВИСНОВКИ	588
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	611
СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ	666
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ	66

ВСТУП

Міждисциплінарний характер сучасного мовознавства зумовлює появу антропологізованих наукових напрямів на межі суміжних галузей гуманітарного скерування, серед яких особливе місце належить політичній лінгвістиці. У сучасному інформаційному суспільстві проблематика політичної лінгвістики актуалізована з огляду на активне використання мовленнєвих технологій впливу на реципієнтів – ведення інформаційних війн, подання оптимізованої новинної інформації, створення віртуального інформаційного простору тощо.

Заміщення об'єктивної реальності її штучними, віртуальними моделями спотворює сприйняття дійсності, знижує прагнення до об'єктивного оцінювання подій, зумовлює викривлення образу світу. Основним засобом реалізації цих механізмів є мова, оскільки саме вербальна репрезентація є найпотужнішим каналом поширення інформації. Мовні засоби впливу в політичній комунікації становлять основний об'єкт дослідження політичної лінгвістики.

Дослідження різних аспектів політичної комунікації у мовознавстві започатковано у працях таких учених, як Ф. С. Бацевич, Т. М. Ващук, А. В. Ковалевська, Т. Ю. Ковалевська, Н. В. Кондратенко, Н. В. Кутуза, Н. В. Петлюченко, К. С. Серажим, Л. Л. Славова, Л. М. Синельникова, О. М. Холод та ін., тоді як у зарубіжній лінгвістиці мовні питання політичної взаємодії вивчено доволі ґрунтовно й цілісно (роботи А. М. Баранова, Е. В. Будаєва, Т. А. ван Дейка, Р. Водака, В. З. Дем'янова, М. Едельмана, О. С. Іссерс, М. В. Китайгородської, Дж. Лакоффа, Л. Лассвелла, Е. Лассан, П. Б. Паршина, Н. М. Розанової, О. А. Романова, П. Серіо, І. Ю. Черепанової, А. П. Чудінова, О. Й. Шейгал та ін.). До актуальних проблем сучасної політичної лінгвістики щонайперше уналежнюють розробку та диференціацію базової терміносистеми, висвітлення специфіки структурування й функціонування жанрових різновидів політичних текстів, з'ясування

особливостей функціонування лексичних і граматичних засобів у політичному дискурсі тощо. На особливу увагу заслуговує визначення параметрів інтертекстуальності політичного дискурсу.

Актуальність роботи зумовлена тим, що в умовах сучасності політичний вплив заповнив усі сфери життя. Тому виявляється актуальним вивчити лінгвістичні особливості реалізації політичної корекції.

Мета роботи – дослідити особливості реалізації політичної коректності в англійських ЗМІ.

Об'єкт дослідження – політичний англійський дискурс.

Предмет дослідження – особливості реалізації політичної коректності в англійських ЗМІ.

Завдання роботи:

- розглянути поняття політичної коректності в сучасному політичному дискурсі;
- розглянути стратегії політичної коректності;
- схарактеризувати лексичні засоби репрезентації політичної корекції;
- розглянути засоби вербалізації стратегій політкоректності у англійському медійному тексті;
- дослідити особливості перекладу засобів вербалізації стратегій політичної коректності.

Матеріалом для аналізу послуговували тексти медіа ресурсу BBC–News.

В роботі були використані такі методи дослідження, як аналіз, синтез та узагальнення інформації теоретичних ресурсів; метод суцільної вибірки, метод порівняльного та компонентного аналізу, метод контекстологічного аналізу.

Теоретична цінність роботи полягає в можливості використання результатів теоретичного дослідження в подальшій розробці теми.

Практична цінність роботи полягає в можливості використання результатів аналізу для створення навчальних і навчально-методичних

посібників з лінгвістичної прагматики, політичної та комунікативної лінгвістики, семантики й дискурсології, підготовки практикумів із політичної лінгвістики, розробки навчальних курсів і спецкурсів із політичної комунікації та політичної лінгвістики, написання кваліфікаційних робіт студентів відповідної проблематики.

Мета та завдання роботи зумовили наступну її **структуру**: робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків. Завершує роботу список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1 Поняття політичної коректності в сучасному політичному дискурсі

Наразі, в умовах політизованості усіх сфер життя, постає правомірне питання щодо проблематики поняття політичної коректності та особливостей його вираження в мові. Наш науковий інтерес зумовлено тим фактом, що все більше сучасних дослідників звертаються до різних аспектів поняття політичної коректності. Так, на думку С. Ф. Алексенко, явище політичної коректності є наслідком демократизації західноєвропейської культури і прагнення підтримувати взаєморозуміння і толерантність між різними народами, расами, статями, віковими та соціальними групами, цей лексичний пласт постійно розширює свої межі [2].

З огляду на те, що термін «політична коректність» відноситься до політичного дискурсу, першим кроком, розглянемо його особливості.

В умовах сучасної геополітичної ситуації і постінформаційного суспільства політичний дискурс незмінно залишається в центрі дослідницького інтересу. Наукові дискусії розгортаються навколо концептуальних аспектів політичного дискурсу як складного багатовимірного явища, що відбивається на стиках наук.

За своїми характеристиками та сутністю, політичний дискурс відноситься до публіцистичного жанру. Е. І. Шейгал виходить з широкого підходу до політичного дискурсу, включаючи в нього не тільки інституційне (статусно-орієнтоване), але і особистісно орієнтоване спілкування. В якості одного з параметрів структурування жанрового простору політичного дискурсу розглянуто ступінь інституціональності. Жанри політичної

комунікації розташовані під час градування по осі інституціональності / офіційності від максимальної неформальності спілкування до максимальної інституціональності / офіційності наступним чином:

- розмови про політику в родині, з друзями, розмови з незнайомими людьми в черзі, з випадковими попутниками і т.д., анекдоти, чутки;
- самвидавні листівки і графіті, як правило, критичного змісту;
- телеграми і листи громадян в знак підтримки або протесту;
- політичний скандал – знаходиться на межі особистісного та інституційного;
- прес-конференції;
- публічні політичні дискусії;
- публічні виступи, промови політичних лідерів;
- закони, укази та інші політичні документи;
- міжнародні переговори, офіційні зустрічі керівників держав [37, с. 313–314].

Розмежовуючи жанри політичного дискурсу щодо суб'єктно-адресатних відносин, Е. І. Шейгал дотримується тристоронньої класифікації, запропонованої В. Дікманом:

- суспільно-інституційна комунікація (постанови уряду, декрети, закони, заклики, гасла, плакати, висловлювання політичних лідерів як представників інститутів),
- комунікація між інститутом і громадянином (петиції, звернення, листівки, накази виборців, виступи на мітингах)
- комунікація між агентами в інститутах (службова переписка, кулуарне обговорення, закриті засідання, переговори, зустрічі політичних діячів, парламентські дискусії, круглий стіл, послання президента конгресу, виступ прем'єр-міністра на засіданні Ради, доповідь на з'їзді, партійно програма, програмна промова на з'їзді партії та ін.) [37, с. 316-317].

В даному дослідженні політичний дискурс також диференціюється за

подієвою локалізацією.

В цьому випадку жанр розглядається як форма мови, що є частиною комунікативної події. Один і той же жанр може входити в різні події, при цьому події політичного життя підрозділяються на циклічні (ритуальні), календарні (поточні) і спонтанні. Ґрунтуючись на поділі первинних і вторинних жанрів, запропонованому М. М. Бахтіним, Е. І. Шейгал виділяє жанри інституційної комунікації, складові первинний дискурс як основу політичної діяльності (мовлення, заяви, дебати, переговори, декрети, конституції, партійні програми, гасла) і вторинні жанри, «розмови про політику» (інтерв'ю, анекдоти, аналітичні статті, мемуари, листи читачів, графіті, карикатура і ін.) [37, с. 328]

За характером провідної інтенції виділяються наступні жанри політичного дискурсу:

- ритуальні / епідейктичні жанри (інавгураційна промова, ювілейна мова, традиційне радіозвернення), в яких домінує інтеграція;
- орієнтаційні жанри, що представляють собою тексти інформаційно-прескриптивного характеру (партійна програма, конституція, послання президента про становище в країні, звітна доповідь, указ, угода);
- агональні жанри (гасло, рекламна мова, передвиборні дебати, парламентські дебати) [37, с. 330].

Сегментований жанровий простір політичного дискурсу за сферами діяльності та функцій до політичних жанрів відносить:

- по-перше, жанри, що мають відношення до політичної системи (наприклад, політичні дебати, політичні маніфести і програми, парламентські чи партійні мови політичних діячів на конференціях, нормативні документи);
- по-друге, медіатизовані політичні жанри (наприклад, політичні новини, політичні інтерв'ю, бесіда або інтерв'ю з політичним діячем, радіопередача про політику, політична реклама в пресі або на щитах);

- по-третє, жанри, які стосуються політичної публічній сфері (публічні зустрічі, матеріали кампаній, політичні форуми, фокус-групи) [44, с. 33–34].

Функціонально-діяльнісний принцип покладено і в основу класифікації Х. Гірнта [47, с. 66–80]. Виходячи з функціонального розуміння жанру, Х. Гірнт пропонує сегментувати сферу політичної дії за наступними функціональними діями: законодавство, самопрезентація, створення громадської думки, досягнення згоди всередині партії, реклама і збір голосів, управління, також виконання, контроль, також вираз опозиційних настроїв. Функціональне сегментування полягало в структурі жанрів.

А. П. Чудінов пропонує розрізняти такі жанри за метою висловлювання: інформативні, оціночні та імперативні (що закликають до дії). Інформація, оцінки та імператив можуть бути присутніми в одному і тому ж тексті (наприклад, в передвиборній листівці), також існують тексти, в яких переважає одна з названих ознак [36, с. 54].

Дотримуючись нашого розуміння жанру як основної характеристики тексту, яка визначається діяльністю людини в ситуації відповідного спілкування, пропонуємо виділяти такі групи жанрів політичного дискурсу:

- інформаційні жанри;
- переконуючі жанри;
- призовні жанри;
- жанр-виправдання / покаяння.

Наведена градація, крім принципу цілепокладання, заснована на визнанні діяльності істотним чинником комунікації. У свою чергу, мовна діяльність визначає предметний тип змісту тексту, що знаходить відображення в представлених групах жанрів. Комунікативна діяльність суб'єктів політики, серед іншого, включає в себе: інформування (повідомлення), переконання, заклик, виправдання (покаяння). При цьому пропаганда як поширення певної

політичної ідеології, поглядів і переконань може бути характеристикою всіх жанрів політичного дискурсу.

Ключовою інтенцією тексту інформаційного жанру є інтенція інформування. До цієї групи жанрів відносяться публічні виступи, в тому числі, інавгураційні промови, послання конгресу, виступи в парламенті; прес-релізи, комунікація прес-конференції, круглого столу, ток-шоу; статті в ЗМІ і т. д.

Інформаційні жанри включають велику різноманітність жанрів, що розрізняються як градацією за шкалою інституціональності, так і ступенем агональності. Інформування отримує реалізацію, головним чином, в диктеми фактуального типу (диктеми-повідомлення). Інформування часто супроводжується оцінкою, що актуалізується за допомогою фактуально-оціночної і оцінної інформації в диктеми відповідного типу. На відміну, наприклад, від прес-релізу, публічний виступ може відрізнитися ступенем агональності, що виявляється в мовних актах звинувачення, викриття, що реалізуються у відповідних диктемах.

Переконуючі жанри включають в себе публічні виступи на з'їздах, зборах; передвиборні виступи; дебати; публікації в ЗМІ і т. д. У інтенціональному комплексі тексту даного жанру визначальну роль відіграє намір промовця переконати слухача в правильності обраної стратегії в даній ситуації, що супроводжується прагненням інформувати його про сформовану політичну ситуацію, а також про свою позицію і закликати його встати на свою сторону. Прагматика переконання проявляється в диктемах-звинуваченнях, викриттях, вердикти, осміяння (в диктеми оціночного, фактуально-оцінного типів), в яких реалізуються відповідні мовні акти [36].

До призовних жанрів можна віднести публічні виступи; публікації в ЗМІ; гасла і т.д., інтенцією яких є інтенція призову, що реалізується в диктемах установочного типу (в диктеми-закликах). Політичний текст призовного жанру може містити ряд фактуальних і фактуально-оцінних диктем-тверджень, в яких представлена аргументація промовця, що прагне зробити свій заклик

більш переконливим. Заклик може супроводжуватися мовними актами агональності і аргументацією, покликаних обґрунтувати позицію мовця.

Жанр-виправдання / покаяння, як правило, представлений публічним виступом, зазначеним інтенцією визнання своєї провини / неправоти і пояснення ситуації. У змістовному плані прагматика виправдання і покаяння проявляється в мовних актах покаяння і жалю, які реалізуються у відповідних диктемах тексту, переважно, в диктемах оціночного, фактуально-оцінного типів. Мовний акт каяття може супроводжуватися викладом програми на майбутнє, а також закликом до спільних зусиль, реалізованим в диктеми фактуального і установочного типів.

Таким чином, ми пропонуємо градацію жанрів політичного дискурсу в залежності від предметного типу змісту політичного тексту, що визначається, в свою чергу цільовим змістом висловлювання як фактором регуляції мовного спілкування (за М. Я. Блохом) [6, с. 5–7].

Предметний тип змісту тексту і цільовий зміст висловлювання знаходяться в прямому взаємозв'язку з типом політичної діяльності, що знаходить вираз у комунікації (в комунікативних діях). Особливості жанру політичного дискурсу виявляють в мовній ситуації (ситуації спілкування), при цьому інтереси суб'єктів політики в процесі політичної діяльності є визначальними для мовної взаємодії.

Термін «політкоректність» (ПК) в своєму сучасному значенні виник в США, в період 70-80-х років ХХ століття. Саме в цій країні вперше прозвучали масові протести і обурення проти лексики, що принижує гідності представників тих чи інших меншин.

Відповідно до досліджень І. О. Наумової, перша згадка про політичну коректність була зареєстрована в англійській мові в 1970 році. У 1978 році даний термін був зафіксований в «National Journal», а потім, в 1984 році, його було зафіксовано на VII Міжнародному форумі гендерних досліджень «Women's Studies International Forum VII», після цього термін набув своєї актуальності, яку підтримує і сьогодні [22, с. 81].

Особливу точку зору щодо терміну «політкоректність» має Є. Франк. Він вважає, що, політична коректність походить від комуністичної ідеології [45, с. 3].

Подібної точки зору дотримується і О. Є. Сегеда, який стверджує, що ідея політичної коректності зародилася не в США. Походження такого явища переплітається з комуністичною ідеологією, яка пізніше реалізувалася в різних модифікаціях. В якості найважливішої функції політичної коректності малося на увазі робити не просто «правильні речі», а навчитися «мислити правильно». Автор наводить приклад, в якому використав один з указів китайського державного і політичного діяча ХХ століття Мао Цзедуна, виданий у грудні 1929 року «Про виправлення помилкових ідей в партії», який починається з характерного догматизму: «Різні непролетарські ідеї в організації Комуністичної партії і Четвертої червоної армії суттєво заважають партійній лінії» [28, с. 15]. Отже, дослідник вважає, що політична коректність є наслідком тоталітаризму.

Крім цього, існує альтернативна точка зору, в якій політичну коректність пов'язують з неомарксизмом. Один з основоположників цієї теорії – дослідник Білл Лінд, який зіставляє політичну коректність з марксизмом [19].

Такі науковці як Ф. Беквіт та М. Бауман спочатку дотримувались ідеї, що на розвиток політичної коректності вплинули вищі навчальні заклади, як головні і незаперечні центри науки і культури. Проте, згодом науковці винесли протилежний вердикт: «Прийшла з нових освітніх норм політична коректність – мережа взаємопов'язаних ідеологічних поглядів, які піддають сумніву освітні основи: традиційний навчальний план і погляди на об'єктивність одержуваних знань, надаючи значення культурним, гендерним, класовим і расовим відмінностям» [40, с. 9].

Подібну концепцію підтримує і Пол Брест, додаючи, що вищі навчальні заклади – це лише «верхівка айсбергу, яка гостро реагує на зміни настроїв суспільства» [42].

З точки зору лінгвістики, науковці пов'язують появу і укорінення політичної коректності у зв'язку з певними соціальними настроями. Так В. Н. Базильов пов'язує появу і розвиток політичної коректності зі «наслідком низки великих невдач, зокрема, американської внутрішньої політики». Також, факторами появи політичної коректності автор називає характерні для сучасних США і всього світу процесів розшарування населення за різними ознаками (етнічний, сексуально-орієнтаційний, тощо), наростання загрози соціальних конфліктів, вплив і авторитет фемінізму, антирасизму, рухів за права меншин [3, с. 8].

Специфічну точку зору на поняття політичної коректності має Л. В. Воробець, який зазначає, що принципи політкоректності часто використовуються різними меншинами в корисливих цілях для захоплення нових прав і ще більших свобод, при цьому часто відбувається утиск свободи інших. У зв'язку з цим, на думку автора, раніше феномен мав позитивну конотацію, проте наразі, він став схожий на ще один спосіб контролю толерантної ідеології. На сьогоднішній день, на думку дослідника, політкоректність частіше розглядається як замах на свободу слова [7, с. 58].

Критичне ставлення до політичної коректності обумовлено появою так званої «гіперкоректності» в англійській мові. О. О. Григорян стверджує, що доведені до крайності ідеї політкоректності часом стають об'єктом іронії і насмішок, особливо в засобах масової інформації, тому що саме там це явище отримало максимальну реалізацію [12, с. 498].

Думки про те, що найбільше відображення, в порівнянні з іншими типами дискурсу, принципи політичної коректності знайшли в мові засобів масової інформації, дотримується й І. Р. Гальперін. У будь-якій розвиненій країні світу, ЗМІ відіграють помітну роль і виконують ряд функцій, найважливішою з яких є формування громадської думки з приводу тієї чи іншої події або явища за допомогою різних мовних засобів [10, с. 287].

В останні десятиліття, в ряді лінгвістичних дискусій часто піднімалося питання про необхідність переосмислення політично коректного словника як

мовного засобу вираження толерантності. Також як і у випадку з евфемізмами, йдеться про необхідність розгляду політично коректної лексики в якості одного з мовних засобів маніпуляції свідомістю.

Явище політкоректності – багатоаспектне і може мати велику кількість дефініцій. Наразі, існують два основних підходи до інтерпретації цього феномена:

1. Мовна (лінгвістична) інтерпретація політичної коректності, що полягає в дослідженні старих і пошуку нових засобів мовного вираження і коригуванні мовного коду;

2. Культурно-поведінкова інтерпретація, тісно пов'язана з ідеологією толерантності, яка є необхідною в різних сферах людської діяльності.

Спільною рисою прихильників лінгвістичної концепції політичної коректності можна вважати те, що дане явище розглядається, перш за все, як мовний код. Так, згідно думки Н. Г. Комлева, політичну коректність можна інтерпретувати як «поняття, яке утвердилося в Сполучених Штатах Америки, визначається ліберальною орієнтацією американської політики і спрямоване не на зміст, а на символічні образи і коригування мовного коду. При такому підході, мова декодується знаками, наприклад, існують знаки расизму, гомофобії і різних інших нетерпимостей. Однак на противагу до них існують і розробляються знаки терпимого ставлення до інших меншин [58, с. 185].

Т. Н. Ушакова зазначає, що під терміном «політкоректність» розуміється практика такої заміни слів в політичних судженнях, яка б моделювала сприйняття політичної ситуації в тому ключі, в якому це є вигідно промовцеві [33].

Р. Белл також схильний співвідносити політичну коректність з мовним кодом. Автор вказує на те, що перед дослідженням цього явища, необхідно розуміти, що поняття політичної коректності слід відносити до певних норм поведінки, яким «індивід має більшою чи меншою мірою слідувати, причому ці норми є нормами мовної поведінки, «ї – кодами» відповідної мови» [5, с. 137].

Політичну коректність як код мови схильні розглядати також М. Кей і Г. Картен. Однак автори уточнюють, що даний код швидше є ключем до свідомо успішної комунікації, в той час як його ігнорування призведе до невдачі комунікативного акту [46, с.136].

Теорію мовного коду також підтримують Ф. Франк і Ф. Аншен. Однак автори дають більш докладне пояснення, поєднуючи в одному визначенні два підходи до трактування політичної коректності: «мова – дзеркало, яке відображає суспільство і соціальні та культурні зміни, які відбуваються в ньому. Він не тільки відображає когнітивну базу індивідуумів, як представників тієї чи іншої культури, але і здатний здійснювати на неї певний вплив, тим самим поєднує в собі кілька функцій:

1. знаряддя індивідуумів для спілкування одне з одним, а також для передачі інформації;
2. знаряддя для спілкування певних груп людей, які володіють силою і владою, з метою узаконення своєї системи цінностей;
3. безпосередня норма з функцією контролю поведінки в соціумі».

З представленого опису функцій мови можна зробити висновок, що мова створює особистість носія мови за допомогою нав'язування йому закладених в мові кодів, якими можуть виступати: бачення світу, менталітет, ставлення до людей і багато іншого, що є складовими складовими культури народу, що користується певною мовою як засобом спілкування [46, с. 109].

Найчастіше, політичну коректність зараховують до поведінкового явища, яке розвинулося в результаті переважання нових настроїв в соціумі. В Оксфордському словнику англійської мови, політична коректність визначається як ступінь підпорядкування ліберальним, демократичним або радикальним переконанням щодо соціальних питань, головною характеристикою якої є пропаганда прийнятих ідей (теорій) і відмова від мови і поведінки, які можуть мати дискримінаційний або образливий характер [61].

Багато авторів розуміють важливість відразу двох аспектів явища політичної коректності, тому намагаються згадати про це в своєму визначенні.

Так, Л. В. Цурікова трактує політичну коректність як мовний феномен, який зазнає більший вплив з боку соціального фактора. Головною його характеристикою є те, що він відображає прагнення людей подолати існуючу і усвідомлювану ними дискримінацію щодо різних членів цього суспільства, що відносять себе до різних меншин [34, с. 97].

М. М. Шульгін, намагаючись узагальнити і спростити поняття політкоректності, створив, на його думку «універсальне» визначення: автор вважає, що «політкоректність – практика табуізації при обговоренні негативних сторін співрозмовника або групи його самоідентифікації» [39, с. 56].

Варто відзначити, що для багатьох фахівців, широко прийнятий термін «політична коректність» представляється вкрай невдалим. Головний протест викликає слово «політична», яке підкреслює формальний характер вживання політкоректної лексики на противагу справжньому прояву мовного такту, толерантності та доброго ставлення до людей.

Серед західних лінгвістів також є поширеною думка про неправильність і недоречність трактувати це явище як «політична». Так, С. Морріс, не приховуючи свого іронічного ставлення до цієї проблеми, пропонує замінити словосполучення «політична коректність» на «мовну поліцію», як на найбільш актуальне для цього явища [53, с. 57].

На думку Т. В. Кисельової, термін «політична коректність», що прийшов із західної традиції, не точний і неоднорідний. З точки зору автора, вірним буде говорити безпосередньо про «комунікативну коректність» [16, с. 115].

До схожого висновку приходять і С. Г. Тер-Мінасова, яка також вважає термін «політична коректність» невдалим. Замість нього, автор запропонувала більш відповідний, на її погляд, термін «мовний такт». Однак, на думку самого автора, цей термін не прижився, так само, як і не приживуться інші. Ключовим моментом в цьому випадку стає те, що термін «політична коректність» з'явився саме під час того як цей рух досяг світового масштабу, а саме

словосполучення міцно увійшло у велику кількість мов і стало широко відомим [31, с. 216].

За твердженням Є. В. Шляхтіної, навіть незважаючи на той факт, що явище політкоректної лексики широко висвітлюється в науковій літературі і засобах масової інформації, саме словосполучення «політична коректність» в словниках можна зустріти нечасто, так як він має розпливчате смислове навантаження. З цієї причини, політичну коректність доречніше називати толерантністю. Ще більш релевантна, на думку дослідниці, дефініція – «політика лінгвістичного стримування» [38, с. 4].

Отже, можна зробити висновок про те, що проблема визначення поняття політичної коректності є актуальною в умовах сучасності, що зумовлене тим, що наразі немає ґрунтовної доказової бази для того, щоб точно визначити, сказати з точки зору якої науки доцільніше її вивчати. З точки зору лінгвістики, політична коректність розуміється, як засіб уникнення в мові пропаганди дискримінаційних ідей, таких ідей, що можуть нести в собі образу особам, які відносять себе до певних меншин, толерантність, нейтральність висловів.

1.2 Стратегії та види політичної коректності

Одним з недостатньо вивчених аспектів феномену політичної коректності є питання про її види та стратегії. Отже, варто зазначити, що в даний час не існує єдиної видової системи політичної коректності. При дослідженні політичної коректності, лінгвісти і фахівці з міжкультурної комунікації, в основному, користуються самостійно підбраною класифікацією. Проте, в рамках нашого дослідження, доцільно виділити основну рису, за якою відбувається поділ на види: в більшості випадків, політичну коректність розподіляють за тематичними групами (семантичними полями), до яких буде належати використовувана лексика.

Найбільш детальну класифікацію видів політкоректності можна зустріти у Л. Л. Лобанової [20, с. 29]:

1. етнічна політкоректність, де розглядається проблема індивідуума, яка має коріння будь-якої народності;
2. культурна політкоректність – пов'язана із фокусом на культурну приналежність, або на географічне походження;
3. соціальна політкоректність – прагне до викорінення в мові відмінностей в майновому і цивільному стані;
4. професійна політкоректність – передбачає нівелювання старих (потенційно образливих) і створення нових лексичних одиниць, щодо сфери професій;
5. інституційна політкоректність – за функціями, схожа на професійну політкоректність. Головна функція – стирання відмінностей призначення певних установ в мові;

6. етична політкоректність – передбачає створення політкоректних імен, що несуть етичну оцінку і тяжіють у бік нівелювання або, щонайменше, розмивання етичної оцінки;

7. моральна політкоректність – стирає в мові відмінності між моральним станом людей, оскільки не допускає ніякої оцінки;

8. фізична політкоректність – ставить собі за мету відмову від використання слів, що вказують на вік, фізичні здібності і зовнішність;

9. розумова політкоректність – спрямована на нівелювання в мові відмінностей між людьми за їх розумовими здібностями, обдарованістю, тощо. Відмінності в розумових здібностях – абсолютне табу політичної коректності, в тому числі в лексичному складі мови;

10. гендерна політкоректність;

11. сексуальна політкоректність – вимагає, щоб по відношенню до представників груп різної сексуальної орієнтації вживався тільки той спосіб номінації, який вони самі обрали в якості самоназви;

12. екологічна політкоректність – найменш поширений вид. Його головне завдання – зламати звичну мовну картину світу, яка формує неосвічене і безжальне ставлення людини до природи.

Таку розширену класифікацію можна звузити до трьох основних (і найбільш поширених) видів політкоректності, в той час як інші увійдуть в якості підгруп:

1. етнічна політкоректність (включає в себе расову, культурну політкоректність);

2. гендерна політкоректність (включає в себе сексуальну політкоректність);

3. соціальна політкоректність (включає в себе професійну, інституційну, етичну, моральну, фізичну, розумову політкоректність).

Основні стратегії політичної коректності спрямовані на боротьбу з дискримінацією різних груп населення. До основних видів дискримінації, можна віднести [60]:

- racism – the belief that people of some races are inferior to others, and the behaviour which is the result of this belief (переконання, що люди деяких рас гірше інших людей, і поведінка, заснована на цьому переконанні).
- sexism – discrimination on the basis of sex, especially the oppression of women by men (дискримінація на основі статі, особливо утиск жінок чоловіками);
- sizeism – discrimination on the basis of a person's size, especially against people considered to be overweight (дискримінація на основі розмірів людини, особливо щодо людей, які вважаються повними). З цим поняттям також пов'язані такі різновиди, як heightism (дискримінація за віком), fattism, weightism (дискримінація за вагою);
- lookism – discrimination against a person on the grounds of physical appearance (дискримінація людей на підставі їх фізичного вигляду);
- elitism – the belief that society should be governed by a select group of gifted and highly educated individuals (віра в те, що суспільством повинні управляти обрана група обдарованих і добре освічених людей);
- classism – the belief that people from certain social or economic classes are superior to others (віра в те, що люди з деяких соціальних або економічних класів перевершують інших людей);
- ableism – discrimination against disabled or handicapped people (дискримінація людей, які страждають хворобами або володіють обмеженими фізичними та розумовими можливостями).

Таким чином, до основних стратегій політичної коректності можна віднести:

1. Уникнення виразів, які можна трактувати як расизм – упереджене ставлення до національностей;
2. Уникнення виразів, які можуть бути трактовані, як упереджене ставлення до гендеру;
3. Уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як образливі, для різних сексуальних орієнтацій;

4. Уникнення виразів, які можуть бути трактовані, як упереджене ставлення до людей різного віку;
5. Уникнення виразів, які можуть бути трактовані, як ущемлення людей різних соціальних статусів;
6. Уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як образливі, для людей з обмеженими фізичними або розумовими можливостями;
7. Уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як образливі, для людей з вадами або нестандартною зовнішністю;
8. Уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як дискримінація вірувань різних релігій та деномінацій;
9. Уникнення виразів, які можуть бути сприйняті як дискримінація тварин, природи, оточуючого середовища.

1.3 Лексичні засоби репрезентації політичної корекції

Підвищена схильність до використання політично коректної лексики проявляється більше в західній культурі та англійській мові, незважаючи на їх прагнення до відкритості і прямоти.

Так, на думку Д. Адлер, головні тенденції англійської мови – саме її «інклюзивний характер, а також «чистота і нейтральність, прагнення уникнути образи при вживанні того чи іншого слова або виразу» [1, с. 27].

Серед причин, що змушують вживати політкоректну лексику, Є. В. Завадська виділяє чотири основні [14, с. 45]:

1. поєднання багатонаціонального складу населення і необхідність брати до уваги інтереси всіх етнічних груп, представлених в соціумі;
2. стрімкий розвиток індивідуальних і колективних свобод в ХХІ столітті;
3. посилення позицій численних організацій, які відстоюють права національних, сексуальних меншин, інвалідів, а також груп, що борються за збереження навколишнього середовища і права тварин (екологічна політична коректність не носить масовий характер, залишаючись лише однією зі сторін більш загального феномена);
4. боротьба і виняткова активність самих меншин різного роду за рівність прав.

В рамках дослідження, можна виділити три мовні рівні, на яких категорія політичної коректності знаходить формальне вираження:

- морфологічний;
- лексичний;
- синтаксичний.

Морфологічний рівень розглядає структуру слова, зміну форми слова і різні способи вираження граматичних значень. Морфема є основною одиницею морфологічного рівня.

Відносно до англійської мови, основними способами зміни слів на морфологічному рівні під впливом політкоректності є:

1) видозміна слів, заміна неполіткоректної морфеми на нейтральну. Наприклад, введення нового суфіксу *-ron* замість суфіксів *-er*, *-ess* або вживання політкоректної морфеми *-person* замість *-man*.

2) опущення неполіткоректної морфеми. Наприклад, у слові *chairman*, з міркувань політкоректності, необхідно відкинути морфему *man*.

3) заміна слова з неполіткоректною морфемою іншим словом або словосполученням. Цей спосіб межує зі зміною на лексичному рівні, але все ж таки, включений в даний список, так як замінюється саме слово, що містить неполіткоректну морфему. Наприклад, *policeman* замінюється на нейтральне *police officer*.

На синтаксичному рівні, категорія політичної коректності репрезентована у вигляді заміни займенника. Наприклад, вживання заміни *he* або *his* в конструкціях, коли стать іменника не вказано. У таких випадках заміщення відбувається за допомогою гендерно-нейтрального займенника [нижче, с. 140].

Максимальну реалізацію політична коректність отримала на лексичному рівні, тому що саме тут це явище представлене переосмисленими нейтральними синонімами неполіткоректних одиниць, іншими словами, лексикою, спрямованою на виключення будь-яких проявів дискримінації, наприклад.

Евфемізація – це один з провідних способів формування політкоректної лексики. «Евфемізми є одним із засобів реалізації політкоректності на лексичному рівні і входять до її вербальної складової» [27, с. 36]. Поняття евфемізації не має єдиного, уніфікованого визначення, так само, як і поняття власне політичної коректності. Одним з важливих критеріїв евфемізмів є

непрямість номінації, тобто евфемізми виникли через необхідність передати певне явище або поняття, яке не можна називати лексемою, яка безпосередньо називає це поняття з певних причин: соціальних, релігійних, моральних.

Найчастіше, при визначенні евфемізмів, дослідники звертаються до такої їх важливої ознаки, як здатність замінювати табуйовану лексику, що викликає негативну реакцію співрозмовника: сором, страх, огиду, тощо. І. Р. Гальперін вважає, що евфемізм є «словом або виразом, що вживається для заміни слова або виразу на більш релевантне в загальноприйнятому сенсі» [9, с. 48]. Евфемізми відволікають увагу реципієнта від об'єкта, який може викликати негативну реакцію, що дозволяє їм маніпулювати реципієнтом, так як, на думку Н. Б. Рубіної, вони приховують пряму сутність явища за рахунок створення нейтральної або позитивної конотації.

Досліджуючи особливості вживання терміну, А. Берчфілд зазначає, що перше вживання слова «евфемізм» зафіксовано в 1656 р. в книзі Т. Блаунта «Глосографія», де воно означає «хорошу чи сприятливу інтерпретацію поганого слова» [63, с. 35–36].

Н. Постман пропонує розуміти під евфемізмом термін-замінник, що використовується під час спроби надати більш пристойного вигляду неприємній реальності [55, с. 74].

Хорватський дослідник М. Кіш розуміє евфемізми як слова, фрази й вирази, які використовуються в спілкуванні за потреби уникнути слів, які не підходять у конкретній ситуації, оскільки є неприємними або табуйованими [51, с. 124–125].

У «Словнику лінгвістичних термінів» О. Ахманової вказано: «Евфемізм – це троп, що полягає в непрямому, прикритому, ввічливому пом'якшеному визначенні певного предмета» [57, с. 52]. Тлумачний перекладознавчий словник інтерпретує термін «евфемізм» як слово чи вираз, що слугує за певних умов заміною таких значень, які видаються мовцю небажаними, неввічливими, надто різкими [59, с. 253].

Як зазначає Ю. Баскова, евфемізми є словами та виразами, що володіють високим маніпулятивним потенціалом за рахунок непомітності для реципієнта, оскільки в сучасному інформаційному потоці їх важко вичленити з контексту та ідентифікувати табуйований денотат, що ховається за евфемізмом [4, с. 3]. Український учений А. Галайчук пропонує таку дефініцію: «Евфемізми – це непряма номінація об'єктів та явищ, для позначення яких існує певна пряма номінація, однак із певних причин її використання є небажаним, непристойним або забороненим у певному суспільстві» [8, с. 231].

Можна погодитися з вітчизняним науковцем Л. Чік, яка інтерпретує евфемізми як інструменти, що відволікають увагу реципієнта від забороненого поняття, приховують справжню сутність явища за рахунок створення нейтральної чи позитивної конотації. Крім того, реципієнт зазвичай не встигає виділити евфемізми з контексту та осмислити їх, адже велика кількість інформації в сучасному соціумі ускладнює орієнтацію в мовному матеріалі та його критичну оцінку [35, с. 122].

Продовжуючи розглядати вітчизняний науковий дискурс, варто звернути увагу на тлумачення евфемізму Є. Снегір'ової, яка під ним розуміє стилістично та емоційно нейтральне слово чи вираз, що замінюють інші, більш різкі чи непристойні, при цьому як мовець, так і слухач прекрасно розуміють, що приховують евфемізми [30].

Фокусуючи увагу на місці й ролі евфемізмів, Р. М. Ключник робить спробу окреслити їх функції в політичному дискурсі. На думку науковця, основними з них є такі [18, с. 32]:

- 1) камуфлююча, яка полягає в тому, що мовець намагається уникнути вживання різкого або навіть табуйованого слова чи виразу. Саме ця функція стала основою більшості дефініцій евфемізму;
- 2) інтенціональна, що полягає у використанні евфемістичних замінів для досягнення вигідного для мовця комунікативного ефекту;

3) соціально-регулятивна, яка виражається в тому, що евфемізми допомагають учасникам політичних взаємодій підтримувати існуючі правила гри, використовуючи загальноприйняті найменування тих чи інших об'єктів;

4) контактостановлююча, спрямована на уникнення конфліктів та встановлення продуктивної комунікації шляхом усунення з мовлення тих лексем, які можуть спричинити конфлікт чи непорозуміння;

5) експресивна, спрямована на відбиття емоційного стану мовця, його ставлення до об'єкта обговорення;

6) естетична, яка проявляється в тому, що евфемізми використовуються для більш витончених позначень тих явищ політики, які викликають негативні емоції, тому усне й письмове мовлення стає більш «красивим», приємним для сприйняття [18, с. 32].

На думку В. В. Паніна [24], евфемізми безпосередньо відображають ідеї політичної коректності, пом'якшують різні види дискримінації. Дослідник розділив їх на наступні підгрупи (орієнтуючись на англійську мову):

1) евфемізми, що пом'якшують дискримінацію за статевою приналежністю, створені з метою підвищення статусу жінки і виключення проявів сексизму в мові;

2) евфемізми, що пом'якшують расову та етнічну дискримінацію;

3) евфемізми, створені для того, щоб виключити дискримінацію за соціальною ознакою;

4) евфемізми, що пом'якшують вікову дискримінацію;

5) евфемізми, спрямовані проти дискримінації за станом здоров'я;

6) евфемізми, спрямовані проти дискримінації за зовнішнім виглядом;

7) евфемізми, пов'язані із захистом навколишнього середовища і тваринного світу.

Крім перерахованих підгруп, він виділяє евфемізми, які так чи інакше співвідносяться з ідеями політкоректності, наприклад, такі, що пом'якшують негативні економічні наслідки або спрямовані на прикриття агресивної

політики держави, особливе військових дій (*air support, friendly fire, service a target*).

Однак, М. Ю. Плажченко [25, с.21] вважає, що таку військово-політичну лексику слід називати «псевдо-політкоректною», так як вона використовується для того, «щоб приховати істинний сенс сумних подій, які все частіше відбуваються в різних частинах світу». В. В. Майба також акцентує увагу на тому, що «зближення політкоректної мови і механізму евфемізації, характерне для сучасних досліджень, є вірним лише частково» [21, с. 11]. Повне ототожнення політкоректної лексики і евфемізмів призводить до того, що до складу цієї лексики включаються слова, які далекі від мети «уникнути дискримінації». Тобто, політкоректну лексику потрібно відрізнити від політичних евфемізмів, які формують позитивний образ політичного повідомлення і маніпулюють масовою свідомістю.

Підсумовуючи аналіз наведеної множини дефініцій, можна зробити висновок, що багатозначність трактування поняття «евфемізм» зумовлений багатьма чинниками. Проте, на нашу думку, варто обов'язково зважати на те, що евфемізм є зрозумілим для більшості реципієнтів інформації, включених у той чи інший дискурс. У межах нашого дослідження, вважаємо за доцільне взяти визначення Є. Снегірьової як робоче, оскільки воно містить, окрім іншого, тезу про зрозумілість прихованого змісту евфемізму, що є важливим для політичного дискурсу.

На синтаксичному рівні, політична коректність проявляється у вигляді заміни займенника *he* і його похідних (*his*) в конструкціях, де статива приналежність об'єкта не вказана або не має значення.

Пропонується кілька способів зміни такого роду конструкцій на більш політкоректні:

- 1) використання множини. При такому способі, речення змінюється таким чином, щоб суб'єкт висловлювання виявився у множині;
- 2) часткове використання множини, коли множина розповсюджується лише на частину фрази;

3) перерахування. При цьому способі, в реченні вказуються обидва можливих варіанти роду. Існує кілька варіантів запису даних поєднань: *he/she, she/he, he or she, (s)he, s / he*;

4) заміна займенників на безрідний займенник *one (one's)*. Будучи особистим займенником, *one* може використовуватися для позначення людей в цілому, а також часто для генералізації. Особливо часто, *one* використовують у формальному стилі [13, с. 94];

5) заміна займенників на нейтральні варіанти, щоб замінити *he* в ситуаціях, коли мова йде про осіб певної статі. Найбільш відомі варіанти заміни:

а) займенник *thon*, утворений шляхом стягування слів *that one*. Вперше, такий варіант було запропоновано Чарльзом Конверсом (Charles Converse) ще в 1859 році. Вперше, неологізм *thon* був зареєстрований в словнику Фанка і Уегнолса (Funk & Wagnalls New Standard Dictionary) в 1913 році поряд з займенником *he'er (his'er* в присвійному і *him'er* в об'єктному відмінках), які були введені феміністкою Еллою Флегг Янг (Ella Flagg Young) [52].

б) займенник *ve (vis* в присвійному і *ver* в об'єктному відмінках).

в) займенник *co (cos* в присвійному відмінку, зворотне займенник *coself* замість *himself i herself*);

б) опущення займенника чоловічого роду.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що впровадження політкоректності простежується на всіх рівнях мови, включаючи морфологічний, лексичний та синтаксичний.

Висновок до розділу I

Розділ було присвячено дослідженню поняття політичної коректності та особливостям її реалізації у мовленні. Отже, було з'ясовано, що явище політкоректності – багатоаспектне і може мати велику кількість дефініцій. Наразі, існують два основних підходи до інтерпретації цього феномена:

1. Мовна (лінгвістична) інтерпретація політичної коректності, що полягає в дослідженні старих і пошуку нових засобів мовного вираження і коригуванні мовного коду;

2. Культурно-поведінкова інтерпретація, яка тісно пов'язана з ідеологією толерантності, і є необхідною в різних сферах людської діяльності.

В роботі поняття «політична коректність» розуміється, як засіб уникнення в мові пропаганди дискримінаційних ідей, таких ідей, що можуть нести в собі образу особам, які відносять себе до певних меншин, толерантність, нейтральність висловів.

Було зроблено висновок про те, що політична коректність поєднує в собі кілька функцій: 1) знаряддя індивідуумів для спілкування одне з одним, а також для передачі інформації; 2) знаряддя для спілкування певних груп людей, які володіють силою і владою, з метою узаконення своєї системи цінностей; 3) безпосередня норма з функцією контролю поведінки в соціумі.

До основних стратегій політичної коректності було віднесено: 1) уникнення виразів, які можна трактувати як расизм – упереджене ставлення до національностей; 2) уникнення виразів, які можуть бути трактовані, як упереджене ставлення до гендеру; 3) уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як образливі, для різних сексуальних орієнтацій; 4) уникнення виразів, які можуть бути трактовані, як упереджене ставлення до людей різного віку; 5) уникнення виразів, які можуть бути трактовані, як ущемлення людей різних соціальних статусів; 6) уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як образливі, для людей з обмеженими фізичними або розумовими можливостями; 7) уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як образливі,

для людей з вадами або нестандартною зовнішністю; 8) уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як дискримінація вірувань різних релігій та деномінацій; 9) уникнення виразів, які можуть бути сприйняті як дискримінація тварин, природи, оточуючого середовища.

В мовленні, політкоректність проявляється на лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях. Морфологічний рівень представлено видозмінами неполіткоректних морфем, опущенням неполіткоректної морфеми, тощо. На лексичному рівні, політкоректність представлена явищем евфемізації – пом'якшення виразів, які можуть бути інтерпретовані як образа, дискримінація.

На синтаксичному рівні, політична коректність проявляється у вигляді заміни займенника *he* і його похідних (*his*) в конструкціях, де статева приналежність об'єкта не вказана або не має значення.

РОЗДІЛ 2. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЙ ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ У АНГЛІЙСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ТЕКСТІ

В рамках практичного дослідження буде здійснено аналіз стратегій політкоректності в англomовному медіа дискурсі. Матеріалом для аналізу стане медіа ресурс BBC-News.

2.1 Репрезентація політичної коректності засобами стратегії уникнення політичних конфліктів

Першим кроком, буде розглянуто стратегії застосування політичної коректності засобами уникнення політичних конфліктів. В рамках стратегій уникнення та залагодження конфліктних ситуацій, використовуються наступні тактики:

- 1) тактика пом'якшення основного висловлювання: використовується з метою зменшення конфліктної конотації висловів:

*MAHMOUD ABBAS: "A year ago, at this same time, **distinguished** leaders in this hall addressed the stalled peace efforts in our region [64].*

Так, в прикладі, висловлювання тактики поправки або пом'якшення було реалізовано за допомогою висловлення дружнього ставлення до героя статті, що виражається лексемою ***distinguished***.

Також, всі приклади реалізацій тактики пом'якшення основного висловлювання характеризуються використанням звертання до особи, що підсилює миролюбну конотацію висловлення:

- 2) тактика схвалення: використовується з метою отримання позитивного відклику від опонентів, так як позитивне ставлення зумовлює уникнення конфліктів:

JONATHAN MARCUS: This is by far the best turn of phrase in the speech and certainly the best sound-bite: "bridges of dialogue" versus "checkpoints and walls of separation" [64].

В прикладі, промовець за допомогою оціночних епітетів, схвалює миротворчі наміри свого колеги: *the best turn of phrase, the best sound-bite*. Отже, тактика схвалення реалізовується за допомогою епітетів.

3) тактика пошуку згоди: використання цієї тактики сприяє уникненню конфліктів, так як в ситуації досягнення згоди, конфлікти перестають існувати:

"We entered those negotiations with open hearts and attentive ears and sincere intentions, and we were ready with our documents, papers and proposals. But the negotiations broke down just weeks after their launch." [64]

Тактика пошуку згоди на лінгвостилістичному рівні реалізується за допомогою метафори, що підсилює миролюбну конотацію: *with open hearts*. Також, в прикладі, з метою пошуку згоди, застосовуються епітети: *attentive ears and sincere intentions*. Саме так промовець описує стан своїх колег, коли вони вступили в мирні переговори з метою пошуку згоди.

4) тактика уникнення незгоди: так само, як і з тактикою незгоди, використання цієї тактики сприяє уникненню конфліктів, так як в ситуації досягнення згоди, конфлікти перестають існувати:

MAHMOUD ABBAS: "I am here to say on behalf of the Palestinian people and the Palestine Liberation Organization: We extend our hands to the Israeli government and the Israeli people for peacemaking [64].

Як демонструє приклад, тактика уникнення незгоди на лінгвостилістичному рівні, також реалізується за допомогою звертання, що підсилює миролюбну конотацію. На синтаксичному рівні, тактика уникнення незгоди реалізується за допомогою складнопідрядного речення зі звертанням в середині.

5) тактика позитивної ввічливості: ці тактика сприяє уникненню конфліктів з огляду на спрямування на формування позитивних взаємовідносин з опонентами:

'Nail, don't talk like that [64].

Як бачимо, тактика позитивної ввічливості на лінгвостилістичному рівні, також реалізується за допомогою звертання, що підсилює миролюбну конотацію. В прикладі, тактика позитивної ввічливості реалізується за допомогою простого двоскладного речення зі звертанням.

б) тактика демонстрації позитивного настрою: тактика позитивної демонстрації настрою використовується з метою формування позитивного ставлення до себе, уникнення агресії, формування довгострокових та ефективних відносин співробітництва:

Iran not seeking confrontation, Tehran says in message for Boris Johnson
Foreign minister says Iran wants 'normal relations based on mutual respect'
as tanker crisis continues [64].

Так, приклад демонструє позитивне налаштування Ірану щодо ведення подальшої діяльності. Так, Міністр закордонних справ зазначає, що Іран не бажає конфронтації, а прагне нормальних відносин, заснованих на взаємоповазі.

7) тактика надання позитивної оцінки якостям та діяльності об'єкта: тактика допомагає уникнути агресії, створити позитивне сприйняття себе на світовій арені, продемонструвати позитивне ставлення до опонента:

"We aspire for and seek a greater and more effective role for the United Nations in working to achieve a just and comprehensive peace in our region that ensures the inalienable, legitimate national rights of the Palestinian people as defined by the resolutions of international legitimacy of the United Nations" [64].

В прикладі, надання позитивної оцінки якостям та діяльності об'єкта на лінгвостилістичному рівні реалізується за допомогою епітетів: *in working to achieve a just and comprehensive peace*. Так, промовець позитивно

характеризує миротворчу діяльність ООН в Палестині та Ізраїлі, намагаючись залагодити конфлікт між країнами.

8) тактика вибачення: використовується з метою уникнення конфліктів, з огляду на те, що вибачення демонструє розкаяння, яке слугує для вирішення конфліктів:

'My dear fellow, I am so sorry [64].

Тактика вибачення досягається за допомогою слів *I am so sorry*.

Тактика вибачення на лінгвостилістичному рівні також реалізується за допомогою звертання, що допомагає досягти миролюбних цілей особи, що звертається до опонента. В прикладі тактика вибачення реалізується за допомогою простого двоскладного речення зі звертанням.

9) тактика заспокоєння: використовується з метою уникнення ескалації конфліктів, та по можливості їх залагодження:

"Let us build the bridges of dialogue instead of checkpoints and walls of separation, and build cooperative relations based on parity and equity between two neighbouring States - Palestine and Israel - instead of policies of occupation, settlement, war and eliminating the other." [64]

В прикладі, тактика заспокоєння реалізується за допомогою звертання та метафори: *Let us build the bridges of dialogue*. Так, за допомогою цих засобів, лідер Палестини намагається заспокоїти Ізраїль та досягти взаємного миру та розуміння.

10) тактика прохання: використовується з метою уникнення ескалації конфлікту, ведення діалогу, закликів до миру:

I say to them: Let us urgently build together a future for our children where they can enjoy freedom, security and prosperity [64].

Тактика прохання, на лінгвостилістичному рівні, реалізується за допомогою стилістичних засобів звертання, паралелізму.

2.2 Стратегія уникнення дискримінації як засіб репрезентації політичної коректності

Розглянемо стратегії уникнення дискримінації засобами репрезентації політичної коректності. Серед них було виокремлено наступні:

- уникнення дискримінації за гендером;
- уникнення дискримінації за національністю;
- уникнення дискримінації за соціальним статусом та станом здоров'я.

2.2.1 Уникнення дискримінації за гендером

Першим кроком буде проаналізовано особливості уникнення дискримінації за гендером на мовному рівні. Так, дискримінація за гендером визначається як сексизм – упереджене ставлення, дискримінація людини за ознакою статі або гендерної ідентичності. У суспільстві сексизм може бути представлений у вигляді системи стереотипів, офіційно закріплених положень або навіть ідеології. В основі сексизму лежить переконання в перевазі однієї статі над іншою. Наразі, фемінізм знаходиться на стадії боротьби за права жінок, з огляду на те, що у світі існують певні переваги для чоловіків, з огляду на те, що чоловіки вважаються домінуючою, сильною статтю. Тому, в англійській мові, в назвах професій було видалено складову -man, як наприклад в словах salesman / policeman. Замість лексеми policeman наразі використовують гендерно-нейтральну лексему **officer**:

*"It's very difficult to understand though, if I'm allowed to be in a pub with a group of people a metre apart but I can't be with my kids' friends," she replied to **the officer** [64].*

В слові salesman, складову -man було замінено на -person:

They point out anyone in the UK can be a pedlar – a salesperson who travels by foot, selling goods from place to place [64].

If Boeing wanted to appoint a new chief salesperson, it should just call in Ryanair's Michael O'Leary [64].

Ідея політкоректності за гендерною ознакою представлена зміною форми звернення до жінки. Тепер замість звернень *Mrs* (для заміжньої жінки) і *Miss* (для незаміжньої) використовується нейтральне *Ms*. *Ms* почали використовувати при зверненні ще в XVII століття, поряд з *Miss* і *Mrs*. *Ms* походить від *Mistress*, і також як і *Mr* (*Mister*) не вказує сімейний стан. Цей термін знову був запропонований для зручності написання ділових листів виданнями *Bulletin of the American Business Writing Association* в 1951 році і *The Simplified Letter* в 1952 році. У лютому 1972 року друкарня уряду США (the US Government Printing Office) схвалила використання *Ms* в офіційних урядових документах. На сьогоднішній день звернення *Ms*. – стандартне звернення до жінки:

Tarek Saab alleges that Ms Ortega, who fled abroad after being sacked, knew about a scam in the oil fields around the Orinoco river and did nothing [64].

Ms Francis had briefly felt unwell while staying in a hotel in Tenerife and mentioned it during a routine GP appointment [64].

After watching the TV programme Antiques Roadshow, Ms Rumsey had second thoughts and asked her mum to check the copy with Hansons Auctioneers [64].

According to mobile phone records shown in court, the two defendants met up near a car repair garage in Moulton, about seven miles (11km) from Earls Barton, shortly after Ms Price died [64].

Ms Rodriguez had not been invited to the meeting because Venezuela is suspended from the regional trade bloc [64].

Welsh Conservative leader Andrew RT Davies said Carwyn Jones and Ms Wood were "unable to accept" the leave vote [64].

Проявом політичної коректності також є і те, що раніше, у словосполученні *Ladies and gentlemen...* використовували першим словом звертання до чоловіків. Наразі, першим стоїть звертання до жінок:

Ladies and gentlemen... here's Grace! Let Craig Charles provide your ultimate Saturday night party playlist as he spins his way through seven decades of the finest funk and soul tunes for your listening pleasure м

*In demand sounds for **the ladies... and gentlemen**. A personal selection of the best in Northern Soul and Motown [64].*

Також, сучасні ЗМІ зазначають, що наразі, звертання *Ladies and gentlemen* втрачає свою актуальність та політкоректність. Більш актуальним вважається гендерно нейтральне звертання, яке не підкреслює жодну статеву належність:

*If you're stepping on a Japan Airlines (JAL) plane anytime next month, chances are you won't hear the term "ladies and gentlemen" anymore. Instead, from 1 October, gender-neutral phrases like "**attention all passengers**", or references to passengers as "everyone" will be used, reported local site the Mainichi. JAL is one of a few global airlines to embrace gender-neutral greetings [64].*

Так, компанія *Japan Airlines* буде використовувати у привітаннях до пасажирів виключно гендерно нейтральні звертання, такі як "*attention all passengers*", замість "*ladies and gentlemen*".

The "ladies and gentlemen" greeting on Tube announcements is to be scrapped, Transport for London (TfL) has announced. London Underground staff have been told to say "hello everyone" in an effort to become more gender-neutral. TfL said the move was to ensure all passengers felt "welcome" [64].

В лондонському метрополітені, пропонують інше звертання: "*hello everyone*", замість "*ladies and gentlemen*". Як зазначається, такі звертання використані для того, щоб продемонструвати, що вітають усіх без виключення пасажирів.

2.2.2 Уникнення дискримінації за національністю

Розглянемо особливості уникнення дискримінації за національністю в текстах сучасних англомовних ЗМІ. Так, наразі, одним з найбільш актуальних расових питань є присутність расизму, з яким активно борються вже кілька десятиліть. Слово «расизм» вперше було зафіксовано французьким словником Ларусса в 1932 році і трактувалося як «система, яка стверджує перевагу однієї расової групи над іншими». Нинішнє його значення в політичному дискурсі іноді розширюється, доповнюючи расовий критерій переваги етнічним, релігійним чи іншими. Отже, расизм – упереджене ставлення до певних національностей. Від расизму найбільше страждають темношкірі раси. Так, дуже часто їх образливо називають неграми, чорномазими, тощо. Тому, існує стратегія політичної коректності до людей з темною шкірою, в рамках якої їх називають *African*, *African American*, *African European*, залежно від місця проживання. Також, використовуються такі політично коректні фрази, як *black residents*, *black voters*:

And the first to elevate an African American to the position, giving him the right to elect the next Pope [64].

John Thompson: Legendary African American basketball coach dies [64].

We have an in-depth report examining how African American-owned assets can be undervalued [64].

George Floyd's name is the latest in a long list of African Americans to die as a result of racism and police brutality throughout the history of the United States [64].

The killing of African-American George Floyd by a white policeman in Minnesota led to both peaceful demonstrations and violence across the United States. Emma Sapong is a journalist who lives in Minnesota [64].

As *an African-American* woman she has had direct experience of the gaping hole between the lives of black residents and their white counterparts [64].

African Europeans, Fidel Castro and African leaders. From Roman emperor Septimius Severus to Senegal's Signares to the ten days in Harlem that Fidel Castro used to link up with African leaders at the UN, through to the missed opportunity to enshrine racial equality in post war negotiations following World War I; Olivette Otele, Simon Hall and Jake Hodder share their research findings with New Generation Thinker Christienna Fryar [64].

"Georgia is blue right now, which is life changing for the state and the residents, especially **black residents** who live here," said 27-year-old Kristin Hunt [64].

*Joe Biden's path to the White House has hinged on crucial support from African Americans. **Black voters** delivered Biden's primary victory in South Carolina, which gave him momentum to earn the party's nomination* [64].

Таким чином, наразі активно впроваджується політична коректність проти расизму, спрямована зменшити у суспільстві рівень упередженого ставлення до расової належності.

2.2.3 Уникнення дискримінації за соціальним статусом та станом здоров'я

Проблемним питанням сучасного суспільства є також і дискримінація осіб за соціальним статусом, станом здоров'я. Так, з метою підкреслення того, що всі професії – важливі, і що працювати будь-ким – не соромно, і не засуджується суспільством, було створено такі назви професій, як: **water and sanitation engineer, cleaning manager**:

*The seven-member team from the International Committee of the Red Cross (ICRC) includes a doctor, a specialist on civil protection, and a **water and sanitation engineer*** [64].

*5 years she was working as a **cleaning manager** [64].*

Проблема дискримінації людей з обмеженими можливостями – також одна з тих, на яку наразі спрямована увага суспільства, з метою боротьби та подолання. Так, стратегія політичної коректності покликана пом'якшити назви хворіб та фізичних вад осіб, що їх мають, використовуючи такі лексеми, як **disabled**.

*Black, **disabled** and female: 'I was told racism doesn't exist in 2020' [64].*

*Mr Gurza, who has cerebral palsy, asked people to post pictures of themselves "feeling sexy, feeling good about themselves and feeling happy and **disabled**" [64].*

Також, з метою боротьби с дискримінацією людей з обмеженими можливостями, з'явився термін *ableism*:

***Ableism** is a word which is increasingly being seen, especially on social media. It's a single word which people are using instead of the longer phrases "disability discrimination" or "disability prejudice" [64].*

***Ableism** is a relatively new term. It is thought to have emerged in the US in the early 80s, at the same time as the disability rights movement [64].*

2.3 Стратегії маскуванню конфліктних ситуацій засобами евфемізмів

Одним із шляхів маскуванню конфліктних ситуацій є використання евфемізмів. Такий підхід здійснюється, наприклад, задля того, щоб уникнути шоку суспільства від того, що дійсно відбувається на територіях військових конфліктів. Розглянемо приклади:

*"This is a **very difficult situation** for allies of the United States, like ourselves, because I happen to be someone who believes the world is safer when America is involved in what's happening beyond its shores [64].*

Так, приклад демонструє, що з метою пом'якшення, військове зіткнення називають за допомогою евфемізму *a very difficult situation*, який не описує реального стану речей, не передає сутності, але сприймається населенням більш легко.

Hunt, who served as foreign secretary before standing down in July after losing the Tory leadership race to Boris Johnson, told BBC Radio 4's Today programme: "It's an incredibly dangerous game of chicken going on at the moment because both sides have calculated that the other side cannot afford and doesn't want to go to war [64].

*"So they are doing increasingly extreme things, not just the assassination of general Suleimani, but the bombing of the Saudi oil facility last September is another example of this. And, of course, it is true that neither side wants to go to war but it's also true that both sides are compelled to react when things like this happen and that is **the risk in the current situation.**" [64]*

З контексту статті зрозуміло, що США мали реальну загрозу війни з Іраном. Проте, з метою пом'якшення виразу, автор застосовує такий евфемізм, як: *the risk in the current situation.*

Azerbaijan said Armenian forces began shelling the town of Terter and nearby villages in a "violation" of the agreement [64].

В прикладі зазначається, що Азейбарджан наголосив на тому, що Армения порушує договір та продовжує обстрілювати населені пункти. Зрозуміло, що такий хід подій призводить до масових вбивств. Проте, в статті ці події завуальовані евфемізмом *violation.*

*In the pictures tanks and helicopters shoot at each other. **These young boys are yet another generation growing up thinking war is just a part of life** [64].*

Автор статті описує жахливу ситуацію, в якій діти Вірменії мають норму грати зі зброєю, стріляти. Вони звикли жити в умовах війни, і це – дійсно жахливо, тому що це – скалічене покоління, тому що якщо війна – норма для них, то через 15-20 років весь світ порине у суцільну війну. Проте, автор досить спокійно описує цю ситуацію за допомогою наступного виразу: *These*

young boys are yet another generation growing up thinking war is just a part of life [64].

Armenia's human rights defender, Arman Tatoyan, has officially labelled Azerbaijan's execution of two prisoners of war an "undeniable war crime" [64].

Нещодавно, в мережі з'явилося відео страти двох вірменських військовополонених азербайджанськими військами. Над чоловіками знущались, а потім, розстріляли у спину. Такий жахливий факт було описано за допомогою політкоректного евфемізму *undeniable war crime*, хоча промовець, якщо не зважати на політичну коректність, мусив би висловити тотальне обурення такими жахливими подіями і непримиримим поводженням з військовополоненими.

The Kerch strait confrontation is a stark reminder of unfinished business between Russia and Ukraine [64].

Всім жителям України відомо, що військовий конфлікт з Росією триває вже 6 років. Його не можна назвати політичними суперечками – триває справжній озброєний військовий конфлікт. Проте, автор застосовує стратегію евфемізації, з метою пом'якшення реальних подій. Так, військовий конфлікт позначається як *unfinished business* – незавершена справа.

A senior minister in the government of Palestinian president Mahmoud Abbas died on Wednesday following a tension with Israeli troops in a West Bank village near Ramallah [64].

Приклад демонструє використання евфемізму *a tension*. Так, в прикладі, *tension* називає подію, внаслідок якої загинув старший міністр в уряді палестинського президента Махмуда Аббаса. Зрозуміло, що мав місце серйозний озброєний конфлікт. Проте, в статті, цю подію маркують за допомогою евфемізму *tension*.

"So they are doing increasingly extreme things, not just the assassination of general Suleimani, but the bombing of the Saudi oil facility last September is another example of this. And, of course, it is true that neither side wants to go to war but it's

also true that both sides are compelled to react when things like this happen and that is the risk in the current situation.” [64]

Жахливі речі, які відбуваються в Сирії, такі як вбивство генерала Сулеймані, вибух саудівського нафтового об'єкта, тощо є прикладами неймовірної людської жорстокості та жадібності. Проте, в статті, автор називає всі ці жахливі речі за допомогою евфемізму *extreme things*, пом'якшуючи їх сприйняття публікою.

But it may also have been because they didn't want to put us in a difficult position of asking us to make a judgment whether we agreed or not with what was done [64].

Загрозу військового конфлікту, який міг би забрати із собою життя сотень тисяч мирного населення, марковано у статті за допомогою евфемізації *difficult position*. Отже, було використано пом'якшення реального стану речей, з метою вуалізації реальної загрози та уникнення хвилювань в суспільстві.

Yasay's account of the meeting highlights the challenge ahead for the Philippines, a US ally, in getting China to comply with the decision which has ramped up tensions in the vital trade route [64].

Наразі, посилюється конфлікт Китаю та Філіппін через торгові шляхи. Такий конфлікт може стати серйозною перешкодою миру в усьому світі. Проте, автор за допомогою евфемізму пом'якшує реальну сутність справ, маркуючи конфлікт як *tensions*.

Amnesty said evidence showed that "scores" of people were killed and wounded in knife and machete attacks in Mai-Kadra [64].

Так, стаття повідомляє, що десятки (*scores*) людей було вбито під час нападу у мечеті. Можна припустити, що реальну кількість осіб не було оголошено з метою евфемізації.

Tension has been mounting for some time as relations between the TPLF and the federal government have deteriorated [64].

Відомо, що у Ефіопії наразі триває серйозна військова сутичка між народними повстанцями та владою. Конфлікт має величезну кількість жертв

та страшні наслідки. Проте, в статті його названо за допомогою евфемізму *tension*.

President Aliyev said the "liberation" of Shusha would "go down in the history of the Azerbaijani people" [64].

Приклад демонструє стратегію евфемізації сприйняття події захоплення вірменського міста *Shusha* азейбарджанськими військами. Так, президент Азейбарджану, називає таке захоплення евфемізмом "*liberation*" – визволення міста від правління Вірменії.

Reuters news agency reports that Turkish President Recep Tayyip Erdogan has congratulated "my Azeri brothers", telling a crowd in Turkey's Kocaeli province that he thought what was happening in Shusha was "a sign that the rest of the occupied lands will be liberated soon too" [64].

Така ж ситуація спостерігається і у прикладі, наведеному вище: Азейбарджан, намагаючись приховати свою ворожу діяльність, застосовує стратегію евфемізації, з метою завуалювати те, що вони силою захоплюють території сусідів. Цей процес називається визволенням територій з-під окупації: "*a sign that the rest of the occupied lands will be liberated soon too*".

What happened in the latest strikes? Azerbaijani presidential spokesman Hikmet Hajiyev said Armenian forces had "used cluster munitions to inflict excessive casualties among civilians" in Barda, in central Azerbaijan [64].

Внаслідок нападу Азербайджану, Вірменія понесла жахливі, численні втрати мирного населення. Проте, в статті, застосовуються евфемізми, позбавлені будь-якого емоційного забарвлення та обурення: *inflict excessive casualties among civilians*.

In justifying the military confrontation, Mr Abiy's office has accused the TPLF of "continued provocation and incitement of violence" and said "the last red line had been crossed" [64].

Руйнівні дії повстанців у Ефіопії було названо у прикладі за допомогою метафоричного евфемізму: "*the last red line had been crossed*".

Таким чином, можна зробити висновок про те, що політична коректність використовується також з метою вуалізації реального стану справ військових конфліктів, з метою запобігання хвилювань та побоювань суспільства, прикриття власних жажливих вчинків агресорами тощо.

Висновок до II розділу

В рамках практичного дослідження було здійснено аналіз стратегій політкоректності в англomовному медіа дискурсі. Матеріалом для аналізу став медіа ресурс BBC-News. В рамках дослідження було зроблено висновок про те, що у проаналізованих статтях було застосовано такі тактики уникнення конфлікту: тактика пом'якшення основного висловлювання (тактика поправки); тактика схвалення; тактика пошуку згоди; тактика уникнення незгоди; тактика позитивної ввічливості; тактика демонстрації позитивного настрою; тактика надання позитивної оцінки якостям та діяльності об'єкта; тактика вибачення; тактика заспокоєння; тактика прохання.

До стратегій уникнення дискримінації засобами репрезентації політичної коректності було віднесено: уникнення дискримінації за гендером; уникнення дискримінації за національністю; уникнення дискримінації за соціальним статусом та станом здоров'я.

Також, було зроблено висновок про те, що політична коректність використовується з метою вуалізації реального стану справ військових конфліктів, з метою запобігання хвилювань та побоювань суспільства, прикриття власних жахливих вчинків агресорами тощо.

РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАСОБІВ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ

3.1 Приклади використання еквівалентного перекладу

Розглянемо особливості перекладу засобів вербалізації стратегій політичної коректності з англійської мови українською. Першим кроком буде проаналізовано особливості перекладу засобів вербалізації стратегій політичної коректності.

1. *Iran not seeking confrontation, Tehran says in message for Boris Johnson Foreign minister says Iran wants 'normal relations based on mutual respect' as tanker crisis continues* [64].

Іран не прагне до конфронтації, йдеться в повідомленні Тегерана для Бориса Джонсона, міністр закордонних справ каже, що Іран хоче "нормальних відносин, заснованих на взаємній повазі", оскільки танкерна криза триває.

В прикладі, стратегія уникнення конфліктної ситуації, яка була реалізовано шляхом використання словосполучення *Iran not seeking confrontation*, відтворена за допомогою еквіваленту: *Іран не прагне до конфронтації.*

"Unlike some foreign colleagues who see Russia as the enemy, we do not seek – and never sought - enemies. We need friends," he said [64].

"На відміну від деяких зарубіжних колег, які бачать в Росії ворога, ми не шукаємо - і ніколи не шукали - ворогів. Нам потрібні друзі, - сказав він.

Так само приклад демонструє застосування еквівалентного перекладу в ході відтворення лексем, які реалізують стратегію уникнення конфліктів: *we do not seek - and never sought - enemies. We need friends," he said – ми не шукаємо - і ніколи не шукали - ворогів. Нам потрібні друзі, - сказав він.*

"We aspire for and seek a greater and more effective role for the United Nations in working to achieve a just and comprehensive peace in our region that ensures

the inalienable, legitimate national rights of the Palestinian people as defined by the resolutions of international legitimacy of the United Nations" [64].

*"Ми прагнемо до того, щоб організація Об'єднаних Націй відіграла більш активну і ефективну роль у досягненні **справедливого і всеосяжного миру** в нашому регіоні, який забезпечував би невід'ємні, законні національні права палестинського народу, визначені резолюціями організації Об'єднаних Націй, що мають міжнародну легітимність".*

Словосполучення, застосовано з метою пом'якшення конфлікту, його вирішення, було передане за допомогою ***a just and comprehensive peace—справедливого і всеосяжного миру.***

"Let us build the bridges of dialogue instead of checkpoints and walls of separation, and build cooperative relations based on parity and equity between two neighbouring States - Palestine and Israel - instead of policies of occupation, settlement, war and eliminating the other." [64]

Давайте будувати мости діалогу замість контрольних-пропускних пунктів і розділових стін і будувати відносини співпраці на основі паритету і рівності між двома сусідніми державами - Палестиною та Ізраїлем - замість політики окупації, поселень, війни та ліквідації іншого."

В прикладі, заклик до миру було відтворено за допомогою еквіваленту: ***Let us build the bridges of dialogue – Давайте будувати мости діалогу.***

*"It's very difficult to understand though, if I'm allowed to be in a pub with a group of people a metre apart but I can't be with my kids' friends," she replied to **the officer** [64].*

1. *"хоча це дуже важко зрозуміти, що мені дозволено перебувати в пабі з групою людей на відстані метра одне від одного, але я не можу бути з друзями моїх дітей", - відповіла вона **офіцеру.***

Приклад демонструє застосування стратегії уникнення гендерних маркерів. Так, лексему ***the officer*** було відтворено за допомогою такого ж нейтрального ***офіцер,*** в прикладі немає вказівки на рід офіцера. Він міг бути як жінкою, так і чоловіком.

*They point out anyone in the UK can be a pedlar – a **salesperson** who travels by foot, selling goods from place to place [64].*

*Вони наголують, що будь-яка людина у Великобританії може бути **продавцем**, який подорожує пішки, продаючи товари з місця на місце.*

В прикладі, використано нейтральну лексему на позначення **salesperson**, яка не вказує на рід. При перекладі, було використано еквівалент нейтрального характеру **продавець**.

*Tarek Saab alleges that **Ms Ortega**, who fled abroad after being sacked, knew about a scam in the oil fields around the Orinoco river and did nothing [64].*

*Тарек Сааб стверджує, що **пані Ортега**, яка втекла за кордон після звільнення, знала про шахрайство на нафтових родовищах навколо річки Оріноко і нічого не робила.*

***Ms Francis** had briefly felt unwell while staying in a hotel in Tenerife and mentioned it during a routine GP appointment [64].*

***Пані Френсіс** відчуваал нездужання протягом короткого часу, зупинившись в готелі на Тенеріфе, і згадала про це під час звичайного прийому у лікаря-терапевта.*

В прикладах, використано видозмінений маркер гендеру **Ms**, який не вказує на сімейний стан жінки. В українській мові, використано еквівалентний переклад за допомогою маркеру **пані**, з огляду на те, що в українській мові не існує маркерів, які б вказували на сімейний стан жінки.

***Ladies and gentlemen...** here's Grace! Let Craig Charles provide your ultimate Saturday night party playlist as he spins his way through seven decades of the finest funk and soul tunes for your listening pleasure.*

***Пані та панове...** а ось і Грейс! Нехай Крейг Чарльз надасть вам остаточний список відтворення суботньої вечірки, коли він буде прокручувати сім десятиліть кращих мелодій фанку і соулу для вашого задоволення.*

В прикладі, з метою уникнення дискримінації жінок, лексему *Ladies* використано на першому місці. В українській мові, збережено стратегію політичної коректності: *Пані та панове*.

"This is a very difficult situation for allies of the United States, like ourselves, because I happen to be someone who believes the world is safer when America is involved in what's happening beyond its shores [64].

" Це дуже складна ситуація для союзників Сполучених Штатів, як і для нас самих, тому що я вважаю, що світ безпечніший, коли Америка залучена в те, що відбувається за її межами.

Війну з Іраном названо *a very difficult situation*, в українській мові, застосовано еквівалентний переклад евфемізмів: *дуже складна ситуація*.

So they are doing increasingly extreme things, not just the assassination of general Suleimani, but the bombing of the Saudi oil facility last September is another example of this. And, of course, it is true that neither side wants to go to war but it's also true that both sides are compelled to react when things like this happen and that is the risk in the current situation." [64]

Тому вони роблять все більш екстремальні речі, і не тільки вбивство генерала Сулеймані, але і вибух саудівського нафтового об'єкта у вересні минулого року. І, звичайно, очевидно, що жодна зі сторін не хоче йти на війну, але також очевидним є те, що обидві сторони змушені реагувати, коли відбуваються подібні речі, і це – ризик в нинішній ситуації."

Можливість ескалації конфлікту Ірану й США в прикладі марковано за допомогою евфемізму *the risk in the current situation*, який було передано за допомогою еквіваленту *ризик в нинішній ситуації*.

Azerbaijan said Armenian forces began shelling the town of Terter and nearby villages in a "violation" of the agreement [64].

Азербайджан заявив, що вірменські війська почали обстріл міста Тертер і прилеглих сіл в "порушення" Угоди.

В прикладі, евфемізм *violation* було відтворено за допомогою еквіваленту: **порушення**.

*But it may also have been because they didn't want to put us in a **difficult position** of asking us to make a judgment whether we agreed or not with what was done [64].*

*Але, можливо, це було також і тому, що вони не хотіли ставити нас у **скрутне становище**, вимагаючи від нас винести рішення, згодні ми чи ні з тим, що було зроблено.*

Приклад демонструє застосування еквівалентного перекладу евфемізму *difficult position* – **скрутне становище**.

*President Aliyev said the "**liberation**" of Shusha would "go down in the history of the Azerbaijani people" [64].*

*Президент Алієв заявив, що "**звільнення**" Шуші " увійде в історію азербайджанського народу"*

Так само, евфемізм "*liberation*" було передано за допомогою еквіваленту **звільнення**.

*In justifying the military confrontation, Mr Abiy's office has accused the TPLF of "continued provocation and incitement of violence" and said "**the last red line had been crossed**" [64].*

*Виправдовуючи військову конфронтацію, офіс пана Абія звинуватив TPLF в "триваючих провокаціях і підбурюванні до насильства" і заявив, що "**останню червону лінію було перетнуто**".*

Метафоричний евфемізм прикладу "*the last red line had been crossed*" було передано за допомогою еквіваленту "**останню червону лінію було перетнуто**".

Таким чином, можна зробити висновок про те, що еквівалентний переклад є ефективним засобом перекладу засобів вербалізації стратегій політичної коректності, проте, в українській мові не завжди існують вказівки на гендерну належність там, де вони існують в англійській мові, отже,

приклади було передано за допомогою тих еквівалентів, які вживались в мові і раніше.

3.2 Дослідження використання лексичних трансформацій

Розглянемо особливості використання лексичних трансформацій при перекладі засобів вербалізації стратегій політичної коректності.

*I say to them: **Let us urgently build together a future for our children where they can enjoy freedom, security and prosperity** [64].*

*Я кажу їм: **Давайте прямо зараз разом будувати майбутнє для наших дітей, де вони зможуть насолоджуватися свободою, безпекою і процвітанням.***

Так, в прикладі, лексему *urgently* було відтворено за допомогою трансформації лексичної заміни *прямо зараз*.

*Armenia's human rights defender, Arman Tatoyan, has officially labelled Azerbaijan's execution of two prisoners of war an "**undeniable** war crime" [64].*

*Вірменський правозахисник Арман Татоян офіційно назвав страту Азербайджаном двох військовополонених "**безсумнівно** військовим злочином".*

В прикладі, евфемізм *undeniable* було передано за допомогою застосування трансформації лексичної заміни – *безсумнівно*.

The Kerch strait confrontation is a stark reminder of unfinished business between Russia and Ukraine [64].

*Протистояння в Керченській протоці – яскраве нагадування про **незавершені протистояння** між Росією і Україною.*

В наведеному прикладі, лексему *business* було передано за допомогою застосування трансформації лексичної заміни *протистояння*.

*A senior minister in the government of Palestinian president Mahmoud Abbas died on Wednesday following a **tension** with Israeli troops in a West Bank village near Ramallah [64].*

Старший міністр в уряді палестинського президента Махмуда Аббаса загинув у середу після загострення з ізраїльськими військами в селі на Західному березі недалеко від Рамалли.

Приклад демонструє застосування трансформації лексичної заміни при перекладі лексеми *tension* – **загострення**.

Також було виокремлено приклади застосування трансформації лексичної заміни:

*"We entered those negotiations with **open hearts and attentive ears and sincere intentions**, and we were ready with our documents, papers and proposals. But the negotiations broke down just weeks after their launch."* [64]

*«Ми вступили в ці переговори з **відкритими серцями, з усією увагою і щирими намірами**, і ми були готові з нашими документами, паперами і пропозиціями. Але переговори зірвалися всього через кілька тижнів після їх запуску».*

Так, в прикладі, значення словосполучення *attentive ears* було генералізовано: з **усією увагою**.

Було виокремлено і приклади трансформації опущення:

*The seven-member team from the International Committee of the Red Cross (ICRC) includes a doctor, a specialist on civil protection, and a **water and sanitation engineer*** [64].

*До складу групи з семи членів Міжнародного Комітету Червоного Хреста (МКЧХ) входять лікар, фахівець з цивільного захисту та **інженер з водопостачання**.*

При перекладі словосполучення *water and sanitation engineer*, лексему *sanitation* було опущено. Також було застосовано трансформацію перестановки.

Розглянемо також і приклад використання трансформації додавання:

*Black, **disabled** and female: 'I was told racism doesn't exist in 2020'* [64].

Чорношкіра, **обмежена у пересуванні**, жінка: "мені сказали, що в 2020 році расизму не буде".

Так, при перекладі лексеми **disabled** було застосовано трансформацію додавання: **обмежена у пересуванні**. Лексему **у пересуванні** було додано.

*Mr Gurza, who has cerebral palsy, asked people to post pictures of themselves "feeling sexy, feeling good about themselves and feeling happy and **disabled**" [64].*

Пан Гюрза, який страждає від дитячого церебрального паралічу, попросив людей публікувати фотографії, на яких вони "відчувають себе сексуально, відчувають себе добре, відчувають себе щасливими **у ситуації обмежених можливостей**."

В прикладі, при перекладі лексеми **disabled**, було застосовано трансформацію додавання, з огляду на те, що було додано словосполучення **у ситуації / можливостей**.

*Yasay's account of the meeting highlights the challenge ahead for the Philippines, a US ally, in getting China to comply with the decision which has ramped up **tensions** in the vital trade route [64].*

Звіт Ясая про зустріч висвітлює проблему, що стоїть перед Філіппінами, союзником США, в тому, щоб змусити Китай виконати рішення, яке посилює **напруженість відносин** на життєво важливому торговому шляху.

В ході перекладу евфемізму **tensions**, було додано лексему **відносин – напруженість відносин**.

*What happened in the latest strikes? Azerbaijani presidential spokesman Hikmet Hajiyev said Armenian forces had "**used cluster munitions to inflict excessive casualties among civilians**" in Barda, in central Azerbaijan [64].*

Що сталося в ході останніх страйків? Прес-секретар президента Азербайджану Хікмет Гаджієв заявив, що вірменські війська "використовували касетні боєприпаси **для нанесення надмірних втрат серед цивільного населення**" в Барді, в Центральному Азербайджані.

Як бчимо, при перекладі речення-евфемізму було додано лексему *населення* – *used cluster munitions to inflict excessive casualties among civilians* – *для нанесення надмірних втрат серед цивільного населення*.

Отже, серед лексичних трансформації було виокремлено приклади трансформації лексичної заміни, генералізації, додавання, опущення.

3.3 Використання граматичних трансформацій

Наведемо приклади застосування граматичних трансформацій при перекладі засобів вербалізації стратегій політичної корекції. Так, в рамках дослідження було виокремлено лише використання трансформації перестановки:

MAHMOUD ABBAS: "I am here to say on behalf of the Palestinian people and the Palestine Liberation Organization: We extend our hands to the Israeli government and the Israeli people for peacemaking [64].

Махмуд Аббас: "я тут, щоб сказати від імені палестинського народу і Організації визволення Палестини: ми простягаємо наші руки ізраїльському уряду і ізраїльському народу для встановлення миру" [64].

Так, лексему *peacemaking* було відтворено за допомогою трансформації перестановки: *встановлення миру*.

Russia is "not seeking conflict with anyone", President Vladimir Putin has said in his annual Kremlin speech to parliament and the [64].

Росія "ні з ким не прагне конфлікту", заявив президент Володимир Путін у своїй щорічній Кремлівській промові перед парламентом і Урядом.

При перекладі засобів реалізації стратегії уникнення конфлікту, було використано трансформацію перестановки: *not seeking conflict with anyone* – *"ні з ким не прагне конфлікту*.

5 years she was working as a cleaning manager [64].

5 років вона працювала менеджером з прибирання.

Приклад демонструє застосування трансформації перестановки *a cleaning manager* – менеджером з прибирання.

Reuters news agency reports that Turkish President Recep Tayyip Erdogan has congratulated "my Azeri brothers", telling a crowd in Turkey's Kocaeli province that he thought what was happening in Shusha was "a sign that the rest of the occupied lands will be liberated soon too" [64].

Інформаційне агентство Reuters повідомляє, що президент Туреччини Реджеп Таїп Ердоган привітав "моїх Азербайджанських братів", сказавши натовпу в турецькій провінції Коджаелі, що він вважає те, що відбувається в Шуші "ознакою того, що інші окуповані землі теж скоро будуть звільнені".

В прикладі, речення-евфемізм було передано шляхом застосування трансформації перестановки: *"a sign that the rest of the occupied lands will be liberated soon too"* – "ознакою того, що інші окуповані землі теж скоро будуть звільнені".

Таким чином, наприкінці перекладацького аналізу, можна зробити висновки щодо їх кількісного розподілу (рис. 3.1).

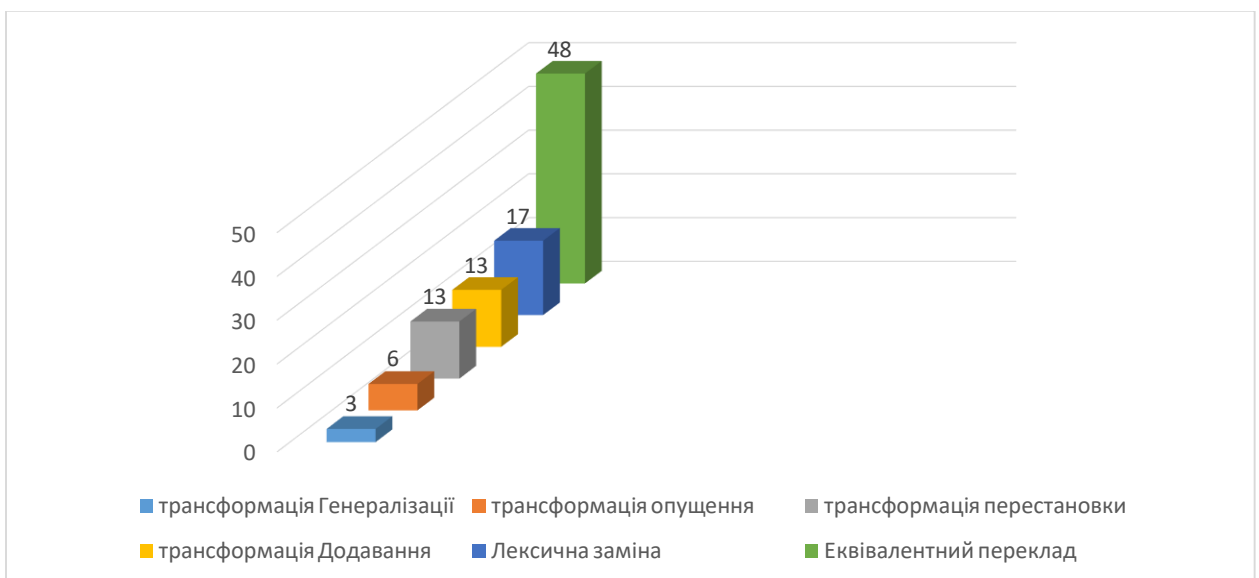

Рис. 3.1 – Результати аналізу

Здійснений аналіз дозволяє стверджувати, що еквівалентний переклад є найбільш частотним засобом перекладу засобів вербалізації стратегій політичної корекції, з огляду на те, що його було використано в 48% прикладів. Наступною за частотністю є трансформація лексичної заміни, яку було застосовано в 17% прикладів. Також в 13% на кожну трансформацію було застосовано трансформацію додавання та перестановки. Трансформацію опущення було застосовано в 6% від проаналізованих прикладів.

Найменш частотним є використання трансформації генералізації – 3% від проаналізованих прикладів.

Висновки до III розділу

В третьому розділі було проаналізовано особливості перекладу засобів вербалізації стратегій політичної коректності з англійської мови українською. Було отримано наступні результати: еквівалентний переклад було застосовано в 48% прикладів; трансформацію лексичної заміни в 17% прикладів; до трансформації додавання вдавалися в 13% прикладів; трансформацію перестановки було застосовано в 13% прикладів; трансформація опущення виявилася актуальною в 6% прикладів; тактику генералізації було застосовано в 3% прикладів.

ВИСНОВКИ

Роботу було присвячено дослідженню використання політичної коректності в сучасному медіа дискурсі. В рамках дослідження теоретичних джерел було з'ясовано, що явище політкоректності – багатоаспектне і може мати велику кількість дефініцій. Було виокремлено два основних підходи до інтерпретації цього феномена: мовна (лінгвістична) інтерпретація політичної коректності, що полягає в дослідженні старих і пошуку нових засобів мовного вираження і коригуванні мовного коду; культурно-поведінкова інтерпретація, що тісно пов'язана з ідеологією толерантності, яка є необхідною в різних сферах людської діяльності.

Отже, політична коректність трактується у роботі як засіб уникнення будь-яких дискримінаційних ідей, спрямованих на приниження або образу будь-яких соціальних верств, представників націй, меншин, тощо. Політична коректність полягає в повній нейтральності, толерантності, пом'якшенні.

Аналіз дозволив зробити висновок про те, що політична коректність поєднує в собі кілька функцій: 1) знаряддя індивідуумів для спілкування одне з одним, а також для передачі інформації; 2) знаряддя для спілкування певних груп людей, які володіють силою і владою, з метою узаконення своєї систему цінностей; 3) безпосередня норма з функцією контролю поведінки в соціумі.

До основних стратегій політичної коректності було віднесено: 1) уникнення виразів, які можна трактувати як расизм – упереджене ставлення до національностей; 2) уникнення виразів, які можуть бути трактовані, як упереджене ставлення до гендеру; 3) уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як образливі, для різних сексуальних орієнтацій; 4) уникнення виразів, які можуть бути трактовані, як упереджене ставлення до людей різного віку; 5) уникнення виразів, які можуть бути трактовані, як ущемлення людей різних соціальних статусів; 6) уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як образливі, для людей з обмеженими фізичними або розумовими

можливостями; 7) уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як образливі, для людей з вадами або нестандартною зовнішністю; 8) уникнення виразів, які можуть бути сприйняті, як дискримінація вірувань різних релігій та деномінацій; 9) уникнення виразів, які можуть бути сприйняті як дискримінація тварин, природи, оточуючого середовища.

Також було з'ясовано, що в мовленні, політкоректність проявляється на лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях. Морфологічний рівень представлено видозмінами неполіткоректних морфем, опущенням неполіткоректної морфеми, тощо. На лексичному рівні, політкоректність проявляється явищем евфемізації – пом'якшення виразів, які можуть бути інтерпретовані як образа, дискримінація.

На синтаксичному рівні, політична коректність проявляється у вигляді заміни займенника *he* і його похідних (*his*) в конструкціях, де статева приналежність об'єкта не вказана або не має значення.

Практичний розділ роботи було присвячено аналізу стратегій політкоректності в англomовному медіа дискурсі. Матеріалом для аналізу став медіа ресурс BBC-News. Аналіз дозволив з'ясувати, що у проаналізованих статтях було застосовано такі тактики уникнення конфлікту: тактика пом'якшення основного висловлювання (тактика поправки); тактика схвалення; тактика пошуку згоди; тактика уникнення незгоди; тактика позитивної ввічливості; тактика демонстрації позитивного настрою; тактика надання позитивної оцінки якостям та діяльності об'єкта; тактика вибачення; тактика заспокоєння; тактика прохання.

Серед стратегій уникнення дискримінації засобами репрезентації політичної коректності було виокремлено наступні: уникнення дискримінації за гендером; уникнення дискримінації за національністю; уникнення дискримінації за соціальним статусом та станом здоров'я.

Було з'ясовано, що в рамках стратегії уникнення дискримінації за гендером, було видалено складову *-man*, у разі звертання до жінки використовується нейтральне *Ms*.

Стратегія політичної коректності щодо расової належності виражається у толерантному ставленні до людей з темною шкірою та реалізується лексичними засобами з нейтральною семантичною та стилістичною конотацією.

В рамках уникнення дискримінації за соціальним статусом, було створено такі назви професій, як: *water and sanitation engineer, cleaning manager*.

Стратегія політичної коректності покликана також пом'якшити назви хворіб та фізичних вад осіб, що їх мають, використовуючи такі лексеми, як *disabled*.

З'ясовано, що політична коректність використовується з метою вуалізації реального стану справ військових конфліктів, з метою запобігання хвилювань та побоювань суспільства, прикриття власних жахливих вчинків агресорами тощо.

В третьому розділі було проаналізовано особливості перекладу засобів вербалізації стратегій політичної коректності з англійської мови українською. Так, було зроблено висновок про те, що еквівалентний переклад є найбільш частотним засобом перекладу засобів вербалізації стратегій політичної корекції, з огляду на те, що його було використано в 48% прикладів. Наступною за частотністю є трансформація лексичної заміни, яку було застосовано в 17% прикладів. В 13% було застосовано трансформацію додавання та перестановки. Трансформацію опущення було застосовано в 6% від проаналізованих прикладів. Найменш частотним є використання трансформації генералізації – 3% від проаналізованих прикладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адлер Д. Борьба против политической корректности. *Америка*, 1994. №442. С. 5–34.
2. Алексенко С. Ф. Політична коректність в англomовному медійному дискурсі як засіб реалізації кооперативної комунікативної стратегії. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/8733/3/Politychna%20korektnist%20v%20anhlomovnomu%20mediinomu%20dyskursi.pdf>
3. Базылев В.Н. Языковые императивы «политической корректности». *Политическая лингвистика*, 2007. №3(23). С. 8–12.
4. Баскова Ю. Эвфемизмы как средство манипулирования в языке СМИ (на материале русского и английского языков) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук. Краснодар, 2006. 16 с.
5. Белл Р.Т. Социолингвистика. М. : Международные отношения, 1980. 318 с.
6. Блох М. Я. Дискурс и системное языкознание. *Язык. Культура. Речевое общение*, 2013. №1. С. 5–10
7. Воробец Л. В. Проблема политкорректности в аспекте межкультурной коммуникации. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/problema-politkorrektnosti-v-aspekte-mezhkulturnoy-kommunikatsii>
8. Галайчук А. Художні евфемізми та проблеми їх відтворення у перекладі. *Мовні і концептуальні картини світу*, 2013. Вип. 46(1). С. 231–239.
9. Гальперин И.Р. Очерки по стилистике английского языка. М. : Высшая школа, 1981. С. 48.
10. Гальперин И.Р. Стилистика английского языка. М. : Либроком, 2014. 336 с.

11. Гончарова О. М. Політичне красномовство в світлі сучасної теоретичної рефлексії. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Kis/2009_2/12.pdf
12. Григорян А.А. О сексизме, антисексизме и политкорректности. *Личность. Культура. Общество*, 2003. Т. 5, № 19/20. С. 466–474.
13. Євтушенко Н. О. Евфемізація сучасного англомовного політичного дискурсу США. *Наукові праці. Політологія*, 2014. 216 (288). С. 92–95
14. Завадская Е.В. Политкорректность как новая международная коммуникативная норма: анализ дефиниций на материале словарей современного английского языка. *Научные записки. Серия: Филологические науки (языкознание)*: в 5 ч. Кировоград: РВВ КДПУ им. В. Винниченко, 2010. №89 (3). С. 44–48.
15. Завадська О. Особливості розвитку і функціонування лінгвопрагматичної стратегії політкоректності на пострадянському інформаційному просторі (на прикладі російської мови). *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Мовознавство»*, 2010. № 11. Вип. 16. С. 119–123
16. Киселева Т. В. Коммуникативная корректность в языковой картине мира URL: http://www.ksu.ru/science/news/lingv_97/n62.htm
17. Киселева Т.В. Коммуникативная корректность в языковой картине мира. URL: http://old.kpfu.ru/science/news/lingv_97/n62.htm.
18. Ключник Р. М. Дискурс протесту та політична коректність: до питання про евфемізми в політичній комунікації. *Регіональні студії*, 2018. 13. С. 30–35
19. Линд Б. Истоки политической корректности. URL: <https://velesova-sloboda.info/polit/lind-istoki-politicheskoy-korrektnosti.html>
20. Лобанова Л. П. Новый стиль речи и культура поколения: политическая корректность. Москва: МГУЛ, 2004. 164 с.

21. Майба В.В. Политическая корректность как лингвоидеологическое явление и ее рецепция в русской лингвокультуре, автореф. дис. ...канд. филол. наук: 10.02.19. Ростов-на-Дону, 2013. С. 11.
22. Наумова И.О. Из истории термина “Политическая корректность”. VERBATIM 2008/2: монография. Харьков: ХНАМГ, 2008. С. 81–82.
23. Палкин А.Ю. Языковой аспект политкорректности. *Вестник КГУ им. Н.А. Некрасова*, 2007. №3. С. 139–145.
24. Панин В.В. Политическая корректность как культурно-поведенческая и языковая категория: автореф. дис. канд. филол. Наук. Тюмень: ТГУ, 2004. 20 с.
25. Плажченко М.Ю. Политическая корректность в языковой и культурной традиции, автореф. дис. ...канд. культурол. наук: 24.00.01. М., 2004. С. 21.
26. Рогач О. О. Лінгво-культурологічні особливості вербалізації поняття talking в англійській мові в аспекті політичної коректності. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2012/linhvo-kulturolohichni-osoblyvosti-verbalizatsiji-ponyattya-talking-v-anhlijskij-movi-v-aspekti-politychnoji-korektnosti/>
27. Рубина Н.Б. Эфемизм и политическая корректность в современном английском языке. *Вестник РУДН, серия Лингвистика*, 2011. №4. С. 36
28. Сегада А. Е. Процесс появления политически корректной лексики в английском языке. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. №12. 1(30). 2013. 24с
29. Сергеев В. Політичні мережі як форма взаємодії держави та громадянського суспільства. Дніпропетровськ: Інновація, 2011. 304 с
30. Солонович Т. Прагматические особенности эфемизмов в англоязычной деловой коммуникации. Бизнес-коммуникация и языки для специальных целей: опыт, стратегии, проблемы: матер. Междунар. науч.- прак. конф. (Минск, 14-15 мая 2009 г.). Минск: БГЭУ, 2009. С. 22-23.

31. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. М.: Слово, 2000. 300 с.
32. Ткачівська М. Евфемізм або мовна дипломатія (на прикладі української та німецької мов). *Прикарпатський вісник НТШ. Серія «Слово»*, 2016. № 2(34). С. 102–111.
33. Ушакова Т.А. Игра во что или кем? //URL: <http://www.listos.biz/главная/библиотека/ушакова-т-а-политкорректность-игра-во-что-или-кем/>
34. Цурикова Л.В. Политическая корректность как социокультурный и прагмалингвистический феномен. *Эссе о социальной власти / под общей ред. Л.И. Гришаевой*. Воронеж: Воронежский гос. ун-т, 2001. С. 94–102.
35. Чік Л. Засоби мовного маніпулювання у сучасних ЗМІ. Літературний процес: методологія, імена, тенденції, 2015. № 5. С. 121–123.
36. Чудинов А.П. Политическая лингвистика (общие проблемы, метафора). Екатеринбург : Уральский гуманитарный институт, 2003. 101 с.
37. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: дис. ... д-ра филол. Наук. Волгоград, 2000. 259 с.
38. Шляхтина Е.В. Языковой аспект политкорректности в англоязычной и русской культурах): автореф. дис. канд. филол. наук. Ярославль: ЯрГУ, 2009. С. 10
39. Шульгин Н.Н. За горизонтами политкорректности. *Вопросы философии*, 2003. №6. С. 54–68.
40. Beckwith Francis. J., Bauman Michael Are You Politically Correct? *Debating America's Cultural Standards.*: Prometheus Books, Buffalo, NY, 1993. 226p
41. Brants K., Voltmer K. *Political Communication in Postmodern Democracy*. New York: Palgrave Macmillan, 2011. 284 p.
42. Brest Paul *The Disorderly University: A Reply to Mark Tushnet*. *Yale Journal of Law & the Humanities*. URL:

<http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi>

[i/viewcontent.cgi?article=1070&context=yjlh](http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1070&context=yjlh)

43. Enright D. *Fair of Speech: The Uses of Euphemism*. Oxford: Oxford Univ. Press, 2002. 219 p.
44. Fairclough N. Genres in political discourse. *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Oxford, Elsevier, 2005. P. 33.
45. Frank E. *Political correctness and the theoretical struggle: From Lenin and Mao to Marcuse and Foucault*. Maxim Institute, 2004. 86p
46. Frank F., Anshen F. *Language and the Sexes.*: State University of New York Press, 1983. 143p.
47. Girth H. Texte in politischen Diskurs. Ein Vorschlag zu diskursorientierten Beschreibung von Textsorten. *Muttersprache*. 2002. 106. P. 66–80.
48. Hacker A. *Mismatch. The Growing Gulf Between Women and Men*. New York : Scribner, 2003. 228 p.
49. Jackson Junior J. *Racial Paranoia: The Unintended Consequences of Political Correctness*. NY: Basic Civitas Books, 2008. 288 p.
50. Kay M. Losey & Hermann Kurthen. *The Rhetoric of "Political Correctness" in the U.S. Media.*: American Studies, 1995. 245 p.
51. Kis M. Euphemisms and Military Terminology. *Hieronymus*, 2014. №1. P. 123–137.
52. Miller C., Swift K. *Words and Women*. NY: Anchor Books, 2000. 147 p.
53. Morris S. *Political correctness*. New Haven: Yale Univ. Press, 2003. 290 p
54. Newfield C. *What Was Political Correctness? Race, the Right, and Managerial Democracy in the Humanities*. Chicago: The University of Chicago Press, 2001. 40 p.
55. Postman N. *Crazy Talk Stupid Talk*. New York: Delacorte Press, 2000. 356 p.
56. Spears Richard A. *Slang and Euphemism*. Signet Books, 2001. 412 p.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

- 57.Ахманова О. Словарь лингвистических терминов. 2-е изд., стереотип. М.: Едиториал УРСС, 2004. 571 с.
- 58.Комлев Н.Г. Словарь иностранных слов. М.: Эксмо – пресс,1999. С. 273
- 59.Нелюбин Л. Толковый переводоведческий словарь. 3-е изд., перераб. М.: Флинта; Наука, 2003. 320 с.
- 60.Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/>
- 61.Oxford Dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
- 62.Rowson H. Dictionary of Euphemisms and other Doubletalk. New York: Castle Books, 2002. 463 p.
- 63.Euphemism Glossary. URL: <http://vizettes.com/ae/pages/euphemism-glossary.html>.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

- 64.BBC-News. URL: <https://www.bbc.co.uk/>

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи студента
Пилипенко Роман Петрович
Група Прм-92

Тема: *Вербалізація стратегій політкоректності у англійському медійному тексті (перекладацький аспект)*

Мета: *дослідити особливості реалізації політичної коректності в англомовних ЗМІ.*

Теоретичне значення: *Теоретична цінність роботи полягає в можливості використання результатів теоретичного дослідження в подальшій розробці теми.*

Ключові слова: Расизм, сексизм, розміризм, погляд, елітарність, класизм, здатність, порушення, визволення, терміново, незаперечно, напруга

АННОТАЦИЯ

Студент Пилипенко Роман Петрович

Тема: *Вербализация стратегий политкорректности в английском медийном тексте (переводческий аспект)*

Цель: *исследовать особенности реализации политической корректности в англоязычных СМИ.*

Теоретическое значение: *Теоретическая ценность работы заключается в возможности использования результатов теоретического исследования в дальнейшей разработке темы.*

Ключевые слова: Расизм, сексизм, размеризм, лукизм, элитизм, классизм, эйлизм, нарушение, освобождение, срочно, неоспоримо, напряжение.

SUMMARY

Student Pylypenko Roman

Title: *Verbalization of Political Correctness Strategies in English Media Text (Translation Aspect)*

Goal: *Investigate the peculiarities of the implementation of political correctness in the English-language media.*

Theoretical meaning: *The theoretical value of the work lies in the possibility of using the results of theoretical research in the further development of the topic.*

Key words: *Racism, sexism, sizeism, lookism, elitism, classism, ableism, violation, liberation, urgently, undeniable, tension*

Студент

_____

(підпис)

Пилипенко Роман Петрович

(прізвище, ініціали)

Науковий керівник

_____

(підпис)

Мовчан Діана Василівна

(прізвище, ініціали, вчене звання, посада)

Summary

The master thesis highlights due to the fact that in modern conditions, political influence has flooded all spheres of life. Therefore, it is relevant to study the linguistic features of the implementation of political correction.

In the conditions of politicization of all spheres of life, a legitimate question arises regarding the issue of the concept of political correctness and the peculiarities of its expression in language. Our scientific interest is due to the fact that more and more modern researchers are turning to various aspects of the concept of political correctness. The phenomenon of political correctness is a consequence of the democratization of Western European culture and the desire to maintain mutual understanding and tolerance between different peoples, races, genders, ages and social groups, this lexical layer is constantly expanding

The subject type of the content of the text and the target content of the statement are in direct connection with the type of political activity, which finds expression in communication (in communicative actions). Peculiarities of the genre of political discourse are revealed in the language situation (communication situation), and the interests of political actors in the process of political activity are decisive for language interaction.

The term "political correctness" (PC) in its modern meaning originated in the United States, in the 70-80s of XX century. It was in this country that mass protests and outrage against vocabulary, which degrades the dignity of members of certain minorities, were first heard. The phenomenon of political correctness is multifaceted and can have a large number of definitions. Currently, there are two main approaches to interpreting this phenomenon:

1. Linguistic (linguistic) interpretation of political correctness, which consists in the study of old and the search for new means of linguistic expression and adjustment of the linguistic code;

2. Cultural and behavioral interpretation, closely related to the ideology of tolerance, which is necessary in various spheres of human activity.

The master thesis highlights common feature of the supporters of the linguistic concept of political correctness can be considered that this phenomenon is considered primarily as a language code. Political correctness can be interpreted as “a concept that has become established in the United States of America, is determined by the liberal orientation of American politics and is aimed not at content, but at symbolic images and adjustments to the language code. In this approach, the language is decoded by signs, for example, there are signs of racism, homophobia and various other intolerances.

However, in contrast to them, signs of tolerance towards other minorities exist and are being developed. The term “political correctness” refers to the practice of substituting words in political judgments that would model the perception of the political situation in a way that benefits the speaker. It can be concluded that the problem of defining the concept of political correctness is relevant in modern times, due to the fact that there is currently no solid evidence base to determine exactly, to say in terms of which science is more appropriate to study it. From the point of view of linguistics, political correctness is understood as a means of avoiding in the language of propaganda discriminatory ideas, such ideas that may offend persons who belong to certain minorities, tolerance, neutrality of expression.

One of the insufficiently studied aspects of the phenomenon of political correctness is the question of its types and strategies. Thus, it should be noted that currently there is no single species system of political correctness. In the study of political correctness, linguists and intercultural communication professionals generally use self-selected classifications. However, in our study, it is advisable to identify the main feature by which there is a division into types: in most cases, political correctness is divided into thematic groups (semantic fields), which will include the vocabulary used.

In the work, the concept of "political correctness" is understood as a means of avoiding discriminatory ideas in the language of propaganda, such ideas that may offend persons who belong to certain minorities, tolerance, neutrality of expression.

It was concluded that political correctness combines several functions: 1) tools of individuals to communicate with each other, as well as to transmit information; 2) tools for communication of certain groups of people who have power and authority, in order to legitimize their value system; 3) a direct norm with the function of controlling behavior in society.

The main strategies of political correctness included: 1) avoidance of expressions that can be interpreted as racism - prejudice against nationalities; 2) avoidance of expressions that can be interpreted as prejudice against gender; 3) avoidance of expressions that may be perceived as offensive, for different sexual orientations; 4) avoidance of expressions that can be interpreted as prejudice against people of different ages; 5) avoidance of expressions that can be interpreted as insulting people of different social statuses; 6) avoidance of expressions that may be perceived as offensive to people with physical or mental disabilities; 7) avoidance of expressions that may be perceived as offensive to people with disabilities or non-standard appearance; 8) avoidance of expressions that may be perceived as discrimination against the beliefs of different religions and denominations; 9) avoidance of expressions that may be perceived as discrimination against animals, nature, the environment.

In speech, political correctness is manifested at the lexical, morphological and syntactic levels. The morphological level is represented by modifications of non-politically correct morphemes, omission of non-politically correct morphemes, etc. At the lexical level, political correctness is represented by the phenomenon of euphemism - the softening of expressions that can be interpreted as insult, discrimination.

At the syntactic level, political correctness is manifested in the form of replacement of the pronoun he and its derivatives (his) in constructions where the gender of the object is not specified or does not matter.

Avoidance of gender discrimination. The first step will be to analyze the specifics of avoiding gender discrimination at the language level. Thus, gender discrimination is defined as sexism - prejudice, discrimination against a person on the basis of sex or gender identity. In society, sexism can be represented as a system of stereotypes, officially established provisions or even ideology. Sexism is based on the belief in the superiority of one sex over another. Currently, feminism is in the process of fighting for women's rights, given that there are certain advantages for men in the world, given that men are considered the dominant.

The master thesis highlights discrimination against individuals on the basis of social status and health is also a problem of modern society.

The problem of discrimination against people with disabilities is also one of the issues that society is currently focusing on in order to fight and overcome.

It can be concluded that political correctness is also used to obscure the real state of affairs of military conflicts, to prevent the unrest and fears of society, to cover up their own horrific actions by aggressors, and so on.

Strategies to avoid discrimination by means of representing political correctness included: avoiding gender discrimination; avoidance of discrimination on the basis of nationality; avoidance of discrimination based on social status and health status.

Political correctness is used to veil the real state of affairs of military conflicts, to prevent public unrest and fears, to cover up their own horrific actions by aggressors, and so on.

The work was devoted to the study of the use of political correctness in modern media discourse. The study of theoretical sources revealed that the

phenomenon of political correctness is multifaceted and can have a large number of definitions. Two main approaches to the interpretation of this phenomenon have been identified: linguistic (linguistic) interpretation of political correctness, which consists in the study of old and the search for new means of linguistic expression and the correction of the linguistic code; cultural and behavioral interpretation, which is closely related to the ideology of tolerance, which is necessary in various spheres of human activity.

Thus, political correctness is interpreted in the work as a means of avoiding any discriminatory ideas aimed at humiliating or insulting any social group, representatives of nations, minorities, etc. Political correctness consists in complete neutrality, tolerance, mitigation.

It has also been found that in speech, political correctness is manifested at the lexical, morphological and syntactic levels. The morphological level is represented by modifications of non-politically correct morphemes, omission of non-politically correct morphemes, etc. At the lexical level, political correctness is a phenomenon of euphemism - the softening of expressions that can be interpreted as insult, discrimination.